

Civilsamhället på landsbygder och i tätort

Villkor och roller för ideella föreningar och samfälligheter 2017

Civilsamhället på landsbygder och i tätort

Villkor och roller för ideella föreningar och samfälligheter 2017

Förord

Målet för politiken för det civila samhället är att villkoren för civilsamhället, som en central del av demokratin, ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ska ta fram och sprida kunskap på detta område. Under de senaste åren har det i regleringsbrevet specificerats att civilsamhällets villkor ska följas upp i en rapport. Årets rapport undersöker ideella föreningar och samfälligheter, och i vilken utsträckning deras villkor ser olika ut beroende på om de är verksamma på landsbygderna eller i tätort. Resultaten visar att de ekonomiska förutsättningarna för organisationerna är bättre i tätort än på landsbygder. Ideella föreningar i tätort tillskriver sig också fler syften och roller, än ideella föreningar på landsbygder.

Arbetet med rapporten har genomförts inom avdelningen för utveckling och analys av Marit Gisselmann (PL) och Petter Holmgren i dialog med representanter från ideella föreningar. Myndigheten vill tacka representanterna för deras värdefulla kommentarer under planering och rapportskrivande.

Lena Nyberg, generaldirektör
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Maj 2018

Innehåll

Sammanfattning	6
1 Inledning	8
Uppföljning av det civila samhället	8
Förstärkt kunskapsuppdrag till MUCF	9
Civilsamhället i Sverige	9
Är civilsamhället särskilt viktigt på landsbygder?	10
Landsbygder utanför tätort	11
Genomförande och svarsfrekvenser	11
Läsanvisningar	12
2 Egenskaper och roller	13
Ideella organisationer anger flera viktiga syften med sin verksamhet	13
Medlemmar och anställda	15
Ideella föreningar fyller många funktioner i samhället	16
Olika serviceroller i relation till offentlig sektor	17
Diskussion av de viktigaste resultaten	20
3 Ekonomiska förutsättningar	21
Bättre ekonomiska förutsättningar i tätort	21
Medlemsavgifter och bidrag viktigaste inkomstkällorna	22
Offentliga medel är centrala för verksamheten	23
Offentliga uppdrag begränsar som regel inte självständighet	24
Diskussion av de viktigaste resultaten	24
4 Lagar, lokaler och uthållighet	25
De flesta tycker inte att lagar och regler försvårar verksamheten	25
Olika lokaler används i landsbygder och tätort	27
En av fyra ideella föreningar har diskuterat att lägga ner	28
Diskussion av de viktigaste resultaten	29
5 Kontakt med offentliga aktörer	30
Tre av fyra ideella föreningar har kontakt med det offentliga	30
Vanligast med kontakt i samband med bidrag	31
Uppdrag av offentliga aktörer minst vanligt på regional nivå	33
Mest kunskaper om ideella föreningars villkor på kommunal nivå	34
Utrymme för förbättring av samarbetsklimatet	35
Bred dialog med ideella föreningar	36
Diskussion av de viktigaste resultaten	38
6 Samarbete med näringslivet	39
Ungefär en av fem samarbetar med näringslivet	39

7	Sammanställning utifrån civilsamhällespolitikens principer	40
8	Hur kan det offentliga främja organisationers verksamhet?.....	43
	Öka ekonomiskt stöd.....	45
	Ökad förståelse och kunskap genom dialog och besök	45
	Förenkla regler och processer.....	45
	Öka delaktigheten i civilsamhällespolitiken.....	46
	Lokalfrågor	46
	Stöd landsbygderna	47
9	Förbättringsområden och förslag	48
	Att söka pengar behöver bli enklare och ta mindre tid	48
	Engagemang och samarbete behöver öka	50
	Referenser	52
	Elektroniska källor	53

Bilagor

Bilaga 1: Arbete med referensgrupp	54
Arbete med referensgrupp	54
Bilaga 2: Metod och genomförande	56
Bilaga 3: Översikt av trossamfund.....	58
Bilaga 4: Enkät	
Bilaga 5: Appendix på webben	

Sammanfattning

Denna rapport utgör svaret på ett regeringsuppdrag om det civila samhällets villkor och förutsättningar. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, fungerar som en stödmyndighet till regeringen i frågor om det civila samhället, och har ett brett uppdrag som inkluderar att arbeta med kunskap om det civila samhället. Bland annat ska MUCF samla, ta fram och sprida kunskap om det civila samhällets villkor, sammansättning och utveckling. Rapporten är en del av det arbetet. Arbetet har genomförts i dialog med en referensgrupp som vid olika tillfällen diskuterat undersökningens genomförande.

Syfte med årets rapport är att undersöka villkoren för ideella föreningar och samfälligheter på landsbygderna och i tätort. Hur beskriver organisationerna sina förutsättningar och villkor, och i vilken utsträckning skiljer sig villkoren på landsbygder och i tätorter?

I Sverige liksom andra länder har det länge funnits en diskussion om hur levnadsvillkoren på landsbygderna skiljer sig från levnadsvillkoren i staden. Civilsamhället är på flera sätt en särskilt viktig aktör på landsbygderna. Dels kan det civila samhällets organisationer ta över offentlig verksamhet, dels bidrar de till arbetstillfällen. Det civila samhället bidrar också till ökad inflyttning på landsbygderna, till exempel genom att de arbetar med etablering av asylsökande och nyanlända på arbetsmarknaden.

Datainsamlingen har gjorts genom enkäter som skickats ut till ett urval av det civila samhällets organisationer på landsbygderna respektive i tätort. Drygt 800 organisationer besvarade enkäten. Det saknas en vedertagen definition av begreppet landsbygd. I undersökningen har landsbygder definierats som områden utanför tätort för att eventuella skillnader även *inom* kommuner ska kunna framträda.

Ideella föreningar, som utgör en majoritet av det civila samhällets organisationer, varierar mycket både vad gäller syfte och verksamhet. Att samfälligheter, som bildas för att förvalta gemensam egendom, har ett mer avgränsat verksamhetsområde framkommer tydligt i rapporten. Eftersom ideella föreningar och samfälligheter har olika villkor och förutsättningar redovisas de huvudsakligen separat.

Organisationer på landsbygderna har sämre ekonomiska förutsättningar än de i tätort

Trots att de flesta organisationer uppger att de har ganska goda ekonomiska förutsättningar, ser vi systematiska skillnader mellan organisationer på landsbygder och i tätort. En större andel av organisationerna på landsbygder än i tätort uppger att de inte har ekonomiska förutsättningar att genomföra sin verksamhet. Sambandet gäller både för ideella föreningar och för samfälligheter.

Ideella föreningar i tätort tillskriver sig fler syften och roller

Det vanligaste syftet för ideella föreningar är att främja sociala relationer och föreningarna ser sig många gånger som en arena för gemenskap. Detta förenar majoriteten av de ideella föreningarna, oavsett om de finns på landsbygder eller i tätort. En skillnad mellan föreningar på landsbygder och i tätort är i vilken utsträckning de menar att syften är mycket viktiga, och i vilken utsträckning de menar att de fyller funktioner i samhället. Föreningar i tätorter tillskriver sig fler roller och syften än de på landsbygderna. Föreningar på landsbygderna menar sig också i mindre utsträckning än de i tätort vara komplement eller alternativ till offentlig sektor. En möjlig tolkning är att föreningar på landsbygder inte uppfattar syften och roller på samma sätt, eller lika brett, som de i tätort.

Ideella föreningar i tätort har mer aktiv kontakt med kommunen

De flesta ideella föreningar har någon typ av kontakt med tjänstepersoner i kommunen. Det är vanligare att ideella föreningar i tätort än de på landsbygderna har ett samarbete med kommunen, att de deltar i samråd eller referensgrupper, och de utgör oftare en remissinstans. Det är också vanligare att ideella föreningar i tätort bedriver en del av sin verksamhet på kommunens uppdrag.

Förslag till förbättringar

I årets uppföljning av villkoren för det civila samhället introducerades en öppen fråga där organisationerna gavs möjlighet att beskriva vad de tyckte att politiker eller tjänstepersoner i offentlig sektor kan göra för att främja förutsättningarna för organisationernas verksamhet. Frågan besvarades av ungefär 370 organisationer och genererade ett rikt material som vi har ambitionen att analysera närmare framöver. Två framträdande förbättringsområden definieras i rapporten. Det första är att det behöver bli enklare och ta mindre tid för organisationerna att söka bidrag. Det andra är att den offentliga sektorns engagemang och samarbete med organisationerna i det civila samhället behöver öka. Det här utmynnade i tre förslag:

1. Gör ekonomiskt stöd mer långsiktigt
2. Förenkla och anpassa ansökningsprocesser
3. Ge stöd till kommuners möjligheter till engagemang genom föreningssamordnare

1 Inledning

I det här kapitlet beskriver vi bakgrunden till uppdraget och ger en introduktion till det område som rapporten behandlar. Efter en kort beskrivning av genomförandet beskrivs rapportens upplägg.

Uppföljning av det civila samhället

Det civila samhället kan beskrivas på olika sätt. Riksdagen har definierat det civila samhället som *”en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen”* (prop. 2009/10:55, s. 47). Det övergripande målet för politiken för det civila samhället är att villkoren för civilsamhället som en central del av demokratin ska förbättras. Arbetet ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer. Politiken för det civila samhället (prop. 2009/10:55) har funnits i sin nuvarande form sedan 2009 och sedan 2012 fungerar Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, som stödmyndighet till regeringen.

MUCF har i uppdrag att bidra till att målet för politikområdet uppfylls. Det gör myndigheten genom att:

- samla ett myndighetsnätverk för civilsamhällesfrågor
- sammankalla och administrera Partsgemensamt forum (se till exempel Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2018)
- fördela bidrag till behovsidentifierade studier om det civila samhället
- fördela bidrag till det civila samhällets organisationer
- samla och ta fram och sprida kunskap om det civila samhällets villkor, sammansättning och utveckling.

Uppdraget om att ta fram och samla kunskap innebär att MUCF ska samla kunskap som redan finns, att ta fram ny kunskap om området och att sprida kunskapen om civilsamhället (SFS 2015:49). Denna rapport är en del av det arbete som myndigheten bedriver inom detta område. Sedan 2012 har myndigheten varje år följt upp villkoren för det civila samhället genom en representativ enkätundersökning riktad till det civila samhällets organisationer. En del av frågorna återkommer varje år för att möjliggöra långsiktig uppföljning. Andra frågor är anpassade till de teman som undersöks. Förra året undersökte myndigheten villkoren för ideella föreningar. Då jämfördes föreningar som var baserade i socioekonomiskt utsatta områden med andra områden (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2017a).

I Sverige liksom andra länder har det länge funnits en diskussion om hur levnadsvillkoren på landsbygderna skiljer sig från levnadsvillkoren i staden. I Landsbygdsutredningen nämner man den urbana normen och att det måste finnas *”likvärdiga förutsättningar att arbeta, bo och leva i landsbygderna”* (SOU 2017:1, s. 12). Syfte med årets rapport är att undersöka villkoren för ideella föreningar och samfällighetsföreningar på landsbygderna och i tätort. Hur beskriver organisationerna sina förutsättningar och villkor, och i vilken utsträckning skiljer sig villkoren på landsbygder och i tätorter? Hur beskriver de sina syften och roller i samhället?

Förstärkt kunskapsuppdrag till MUCF

Inför 2018 beslutade regeringen att förstärka MUCFs kunskapsuppdrag med politiken för det civila samhället (Regeringsbeslut 2017). Under året ska myndigheten ta fram kunskap om vilka hinder det finns för underrepresenterade grupper att delta i det civila samhället. Myndigheten ska också både stärka myndighetsnätverkets arbete och utveckla sitt eget kunskapsstöd till det civila samhället. Det senare handlar att sprida information till civilsamhället om det offentliga regelverket, till exempel om bidrag.

Det förstärkta kunskapsuppdraget kan kopplas till utredningen *Palett för ett stärkt civilsamhälle* som tillsattes 2014 och fick i uppdrag att brett ”undersöka möjligheterna att underlätta för det civila samhällets organisationer att bedriva sina verksamheter” (2016:13, s. 53). Man ville bland annat bättre kunna tillvarata civilsamhällesorganisationers kompetens och kapacitet samt underlätta för organisationer att bedriva sin verksamhet. Utredningen bedömer att organisationers roll i demokratin bör värnas och att mångfalden bland de som deltar i civilsamhället bör öka. Även skolans roll som kunskapsförmedlare för barn och unga som annars inte kommer i kontakt med civilsamhället diskuteras.

Under våren 2018 publicerade regeringen också en skrivelse som delvis utgått från utredningen och nu är på remiss (Ds 2018:13).

Civilsamhället i Sverige

Det civila samhället utgörs av människor som på olika sätt organiserar sig för gemensamma intressen. Ett fungerande civilsamhälle hänger ihop med tillit mellan människor och till olika institutioner i samhället (Putnam, Leonardi & Nanetti 1993). Det civila samhället kan ha flera roller och funktioner i ett samhälle. Det kan till exempel bidra till demokrati, välfärd och folkhälsa (SOU 2016:13). Andra funktioner som vi återkommer till senare i texten är till exempel röstbärare och demokratiskola (SOU 2016:13).

Det är vanligt att framhålla att civilsamhället kännetecknas av att människor engagerar sig ideellt. Ungefär en av fem vuxna i Sverige är medlemmar i minst en förening och år 2009 var det nästan hälften av alla vuxna i Sverige som gjorde någon insats i en ideell organisation (Harding 2012). Det civila samhället består av olika typer av organisationer. Drygt 70 procent av det civila samhällets organisationer utgörs av ideella föreningar. De ideella föreningarna varierar mycket både vad gäller syfte, storlek och verksamhet.

En annan stor grupp av organisationer i det civila samhället är samfälligheter som utgör nästan 30 procent av organisationerna. Samfälligheter förvaltar gemensam egendom såsom vägar eller avlopp och är därför som regel lokalt förankrade. En mindre del av organisationerna i det civila samhället, ungefär två procent, utgörs av trossamfund. Men även om de utgör en mindre del av antalet organisationer har de ofta ett stort medlemsantal (SCBs Företagsregister 2017). Det största trossamfundet är Svenska kyrkan som år 2016 hade ungefär 6 miljoner medlemmar (Svenska Kyrkan). I den här rapporten tittar vi närmare på ideella föreningar och samfälligheter, eftersom fokus är på organisationer och inte medlemmar (se faktarutorna).

Vad är en ideell förening?

En ideell förening är en sammanslutning av personer som vill arbeta tillsammans, antingen med ett ideellt ändamål eller bedriva ideell verksamhet. Exempel på ideella föreningar är idrottsföreningar, fackföreningar och kulturföreningar. En ideell förening kan också bedriva näringsverksamhet och ändå vara ideell, om pengarna går tillbaka till exempelvis idrottsverksamheten. En ideell förening kan också arbeta för sina medlemmars ekonomiska intressen, men gör det genom ideell verksamhet. En fackförening är ett sådant exempel.

Vad är en samfällighet?

En samfällighet kan vara en gemensam anläggning eller mark som flera fastigheter har nytta av, till exempel en parkeringsplats, väg eller grönyta. Det finns även samfälligheter för vatten och avlopp. En samfällighetsförening styrs av lagen (SFS 1973:1150) om förvaltning av samfälligheter, och kräver att man bedriver verksamhet med styrelse och stadgar. Samfälligheten sköts gemensamt av ägarna till de fastigheter som har andel i den och ägarna har ett gemensamt ekonomiskt ansvar för samfällighetens verksamhet. Av språkliga skäl använder vi termen samfällighet i rapporten, trots att det bara är samfällighetsföreningar som avses. Det finns dock också samfälligheter som inte drivs som förening utan genom så kallad delägarförvaltning.

Är civilsamhället särskilt viktigt på landsbygder?

Slutbetänkandet av Parlamentariska landsbygdskommittén (SOU 2017:1) konstaterar att människors engagemang och förmåga till samarbete och organisering är grunden för hållbar utveckling. Utredningen konstaterar att det finns ett rikt föreningsliv i landsbygderna och att det civila samhället i många landsbygder tar stort ansvar för lokal service och infrastruktur. Beteckningen landsbygder används i Landsbygdskommitténs texter för att framhålla att landsbygder i många avseenden kan se olika ut och ha olika förutsättningar (SOU 2016:26).

Civilsamhället är på flera sätt en särskilt viktig aktör på landsbygderna. På landsbygderna är det svårare att upprätthålla kommersiell och offentlig service. Det har flera anledningar, till exempel att befolkningen är gles, produktionsresurserna utspridda och det blir höga fasta investeringskostnader (FORMAS 2007). Detta kan leda till att ideella föreningar tar över service som inte det offentliga eller privata vill eller kan driva. (Cras 2017; Jordbruksverket 2013, SOU 2017:1). Två områden där föreningsengagemang har fått ökad betydelse under senare år på mindre orter är drivmedelsstationer och utbyggnaden av fibernät (Cras 2017).

Där färre bor blir det extra viktigt med samordning. Därför har det utvecklats arenor där olika intressen – ideella, offentliga och privata – kan samordnas.

Inom EU finns initiativet Leader¹ med syftet att utveckla landsbygderna. Det innebär att privat, ideell och offentlig sektor samarbetar genom att ta fram en strategi för lokal utveckling. Detta är numera en beprövad metod i stora delar av Sverige för att mobilisera och knyta samman resurser för en lokalt innovativ landsbygdsutveckling. Gemensamt

---

¹ Leader står för Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale.

identifierar, utvecklar och driver man verksamheter som skapar samordningsvinster i småskaliga former. Olika kompetenser tas till vara och resurser kopplas samman och kostnader kan därmed delas av flera aktörer (SOU 2017:1). Ett godkänt Leader-område kan få del av EU-medel till detta arbete (Jordbruksverket). Genom Leader-metoden kan staten dessutom ekonomiskt stödja lokalt ledd utveckling som drivs av så kallade lokala aktionsgrupper, LAG. LAG är partnerskap med jämbördigt inflytande från offentlig, privat och ideell sektor (SOU 2017:1).

Ett aktivt civilsamhälle gör att livet på landsbygderna blir mer hållbart och attraktivt. Till exempel är civilsamhället en viktig arbetsgivare på landsbygderna. De största arbetsgivarna är religiösa organisationer, intresseorganisationer och idrottsföreningar. Föreningslivet spelar också en stor roll för ungas vilja att bo kvar eller flytta tillbaka (SOU 2017:1). Civilsamhället bidrar också till ökad inflyttning genom att många föreningar och individer runt om i landsbygderna verkar för etablering av asylsökande och nyanlända på arbetsmarknaden och till att engageras i föreningslivet.

Landsbygder utanför tätort

Det finns ingen vedertagen definition av landsbygd (Jordbruksverket 2013). Det gör att det blir svårt att jämföra olika utredningar och rapporter med varandra. I den här rapporten jämför vi villkoren för organisationer utanför tätorterna – landsbygderna – med de som ligger i tätorter. Utgångspunkten är SCBs definition av tätort med minst 200 invånare som bor nära varandra (SCB 2017a). Området 2,5 km utanför en tätort definieras som landsbygd (längre avstånd används för de största städerna, se bilaga för mer detaljer).

Med denna definition av landsbygder är ungefär 7 procent av organisationerna i vårt urval baserade på landsbygderna. Denna relativt snäva definition används för att öka sannolikheten att kunna påvisa skillnader mellan landsbygder och tätort. I andra sammanhang används till exempel kommun som utgångspunkt för indelningen, som då klassificeras som storstadsområden, stadsområden, landsbygd och gles landsbygd. Detta medför dock att eventuella skillnader mellan tätorter och omgivande landsbygder inte framkommer när dessa finns inom en och samma kommun. Vår bedömning är att indelningen har fungerat bra för sitt ändamål. Den referensgrupp som ingått i arbetet har dock påpekat att den indelning som har använts här kan medföra att vissa organisationer som anser sig vara och verka på landsbygder inte finns med i vårt landsbygdsurval.

Genomförande och svarsfrekvenser

Detta avsnitt är en översiktlig beskrivning av undersökningens genomförande. En mer detaljerad text finns som bilaga i rapporten. Utöver bilagan finns också på ett appendix med kompletterande tabeller på www.mucl.se.

Under arbetet med undersökningen har vi bjudit in representanter för organisationer i civilsamhället till dialog i en referensgrupp. Dialogen rörde de frågor som ställdes till civilsamhället i enkäten och i ett senare skede de preliminära resultaten.

Undersökningen har gjorts genom enkäter (se bilaga) som har skickats till organisationer som varit ekonomiskt aktiva. Enkäten har kunnat besvaras i pappersform eller på webben. Urvalet av organisationer gjordes med hjälp av SCB och Företagsregistret (SCB 2017b).

I rapporten redovisas ideella föreningar och samfälligheter separat eftersom de på flera grundläggande sätt skiljer sig från varandra.² Ibland jämförs dessa grupper av organisationer med varandra. Huvudsakligen ligger fokus på att beskriva eventuella skillnader mellan ideella föreningar på landsbygder och i tätort, och motsvarande jämförelse för samfälligheter. I figuren visas enbart värden för tätort och landsbygder separat när skillnaderna mellan dessa är statistiskt signifikant, det vill säga när resultaten med 95 procents säkerhet inte beror på slumpen. Där det inte finns någon konstaterad skillnad visas istället värdet för riket.

För att rapporten ska bli mer tillgänglig rapporteras endast de mest centrala resultaten i figurer och tabeller. I ett appendix, tillgängligt på www.mucf.se, finns kompletterande tabeller.

I tabell 1.1 framgår att det finns fler aktiva ideella föreningar än samfälligheter. Nästan hälften av de ideella föreningarna i urvalet besvarade enkäten, och de svarade i lika stor utsträckning oberoende av om de återfanns i tätort eller på landsbygderna. Samfälligheter svarade i lägre utsträckning än ideella föreningar. Samfälligheter på landsbygderna svarade i högre utsträckning än samfälligheter i tätort.

Majoriteten av organisationerna utgörs av ideella organisationer, vilket väl avspelar hur det ser ut i Sverige i stort. Andelen samfälligheter är större på landsbygderna än i tätort; i urvalet utgör de 36 procent på landsbygderna och 24 procent i tätort.

Tabell 1.1 Antal i urvalet, antal svar och svarsfrekvens

		Urval	Antal svar	Svarsfrekvens i procent
Ideella föreningar	Landsbygder	621	295	48
	Tätort	654	312	48
Samfälligheter	Landsbygder	401	171	43
	Tätort	212	80	38
Totalt		1 888	858	45

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning *Civila samhällets villkor 2017*.

Läsanvisningar

I kapitel 2 till 6 jämförs landsbygder och tätort för ideella föreningar respektive samfälligheter. Jämförelser görs utifrån egenskaper och roller, ekonomiska och andra förutsättningar och kontakt med offentliga aktörer.

I kapitel 7 sammanställs resultaten utifrån de principer som MUCF använder vid uppföljning av det civila samhällets villkor, till exempel principerna om självständighet och långsiktighet.

I kapitel 8 analyseras en öppen fråga där organisationerna beskriver hur det offentliga kan främja deras verksamhet.

I kapitel 9 presenteras förbättringsområden och förslag.

² I det ursprungliga urvalet ingick även trossamfund. De utgör en mindre del av organisationerna i underlaget, enbart 5 procent i vår undersökning, och ingår inte i jämförelserna. Se bilaga för detaljer och översiktliga resultat för de trossamfund som besvarat enkäten.

2 Egenskaper och roller

I det här kapitlet görs en övergripande beskrivning av organisationerna. Inledningsvis beskrivs hur de ser ut i termer av medlemsantal och anställda och vilket eller vilka syften de har med den verksamhet de bedriver. Därefter beskrivs hur organisationerna ser på vilka funktioner de har i samhället samt hur de ser på sin egen verksamhet i relation till offentlig verksamhet.

Ideella föreningar och samfälligheter beskrivs var för sig, ibland gör vi även jämförelser mellan dessa. I rapporten visas landsbygder och tätort var för sig när skillnaden mellan dessa är statistiskt signifikant. Annars visas resultatet för riket.

Ideella organisationer anger flera viktiga syften med sin verksamhet

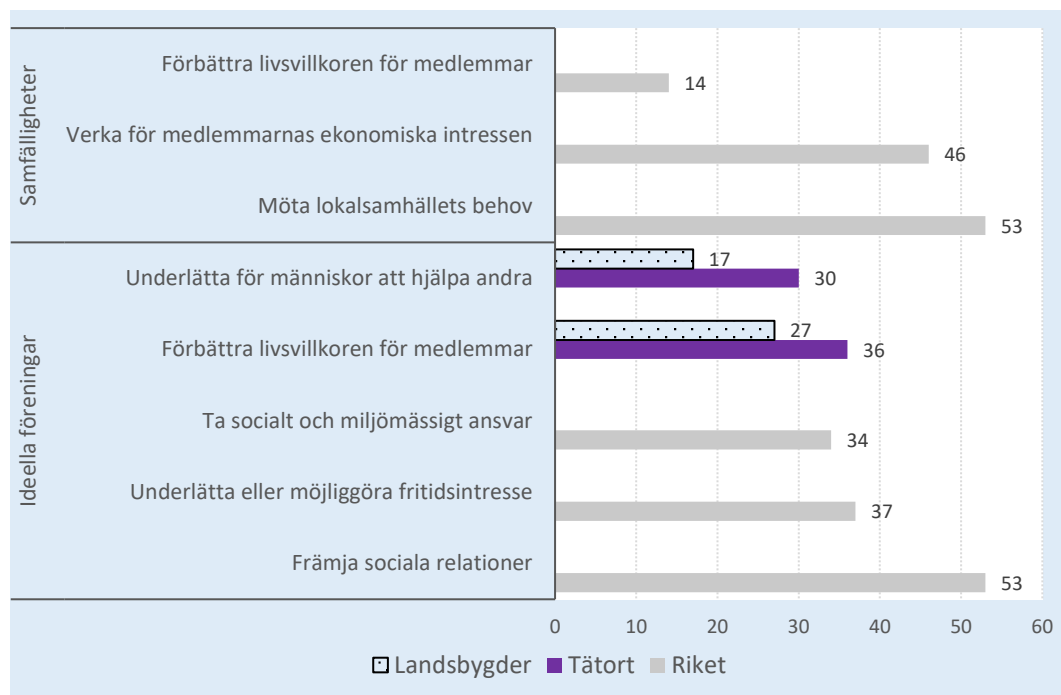
Tidigare undersökningar visar att civilsamhällesorganisationer har en mängd olika syften, samtidigt som de kan variera utifrån juridisk form eller verksamhetsinriktning (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2015, 2016, 2017a, Ungdomsstyrelsen 2013).

Bland ideella föreningar är det vanligt att man anger att flera syften är viktiga. De flesta ideella föreningar anger två syften, men ungefär 30 procent av föreningarna uppger fem eller fler syften som stämmer mycket bra.

I figur 2.1 visas de tre vanligaste syften som uppges stämma mycket bra för ideella organisationer respektive samfälligheter.

Det vanligaste syftet för ideella föreningar är att främja sociala relationer (figur 2.1). De syften som flest uppger är viktiga för dem är att förbättra livsvillkoren för medlemmarna, att verka för jämställdhet i samhället och att förenkla för människor att engagera sig. Vi har tidigare ställt denna fråga till ideella föreningar. Med utgångspunkt i årets tema hade vi lagt till ett svarsalternativ: *att möta lokalsamhällets behov av infrastruktur eller service*. Detta är det enda syftet som är vanligare på landsbygderna än i tätort, 13 respektive 6 procent. Fler syften som uppges stämma ganska eller mycket bra för ideella föreningar återfinns i appendix på www.mucl.se.

De flesta samfälligheter anger enbart att ett syfte stämmer mycket bra. Vanligast är att möta lokalsamhällets behov och att verka för medlemmarnas ekonomiska intressen. Det enda syftet som samfälligheter uppger i olika grad på landsbygder och i tätort är att främja relationer, där syftet är vanligare på landsbygderna.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017.

Figur 2.1 De vanligaste syften som organisationer uppger stämmer mycket bra som beskrivning av deras verksamhet, 2017. Procent.

Medlemmar och anställda

Större samfälligheter i tätort

Ungefär hälften av de ideella organisationerna har upp till 50 medlemmar (tabell 2.1). Bland samfälligheter är det vanligare med fler medlemmar, särskilt i tätort där mer än hälften har över 100 medlemmar.

De flesta organisationer har enbart enskilda personer som medlemmar men det förekommer också att andra organisationer är medlemmar (tabell 2.2). Samfälligheter har sällan organisationer som medlemmar men ungefär 16 procent av de ideella föreningarna är så kallade paraplyorganisationer.

Tabell 2.1 Antal enskilda personer som är medlemmar, 2017. Procent

	Ideella föreningar		Samfälligheter	
	Landsbygder	Tätort	Landsbygder	Tätort
1-50	54	47	35	22
51-100	20	26	18	15
101-500	24	27	40	38
Fler än 500	3	0	7	25

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning *Civila samhällets villkor 2017*.
Kommentar: 7 organisationer svarade att de inte har några medlemmar. De redovisas inte.

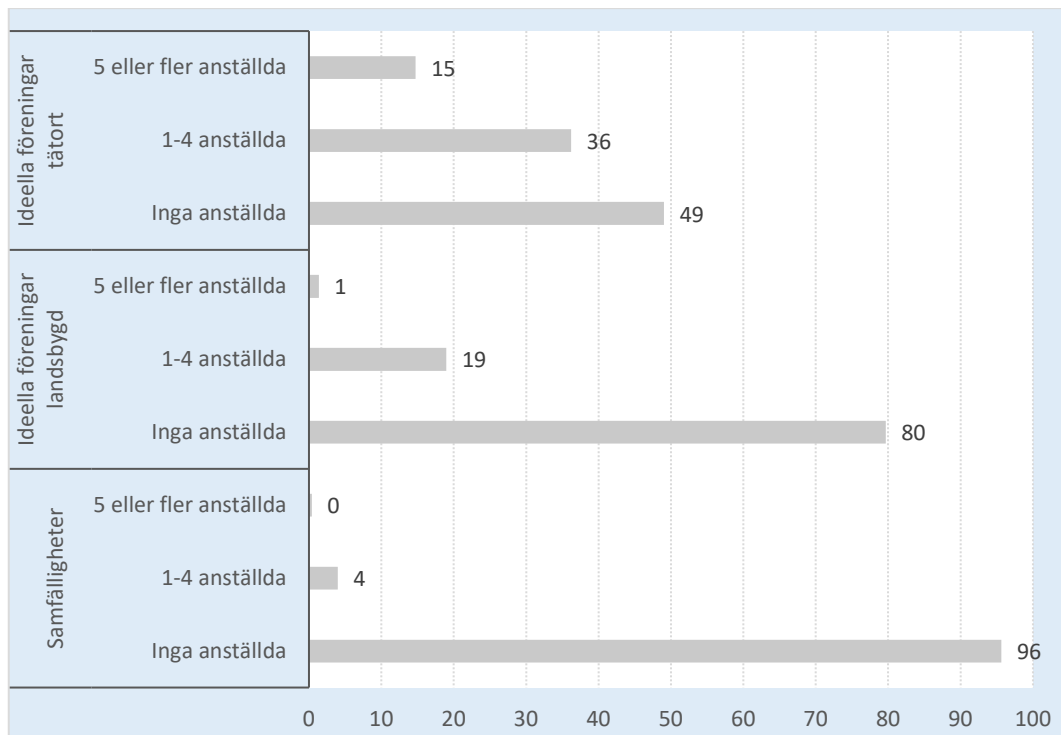
Tabell 2.2 Typ av medlemskap, 2017. Procent

	Ideella föreningar		Samfälligheter	
	Landsbygder	Tätort	Landsbygder	Tätort
Enskilda individer	78	70	66	70
Organisationer	7	14	1	4
Både enskilda individer och organisationer	15	16	33	26

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning *Civila samhällets villkor 2017*.

Anställda vanligare i ideella föreningar

Det är vanligt att ideella föreningar har anställda. De anställda kan bland annat arbeta med att ge stöd till föreningarna, till exempel genom att hantera administration, utveckla verksamheter och rekrytera frivilliga och medlemmar. Exempel på ideella föreningar som har anställda är Röda Korset, Sverok och Sveriges Kvinnolobby. Ungefär hälften av de som är baserade i tätort har minst en anställd person. På landsbygderna är det inte lika vanligt, endast en av fem har någon anställd. Bland samfälligheter är det mycket ovanligt med anställda.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017.
 Kommentar: Uppgifterna om antalet anställda är hämtade från företagsregistret

Figur 2.2 Andel organisationer med anställda, 2017. Procent.

Ideella föreningar fyller många funktioner i samhället

Utöver de syften som organisationerna uppger som viktiga kan organisationer också uppbära andra roller eller funktioner i samhället. Några av de roller eller funktioner som brukar tillskrivas civilsamhället är att de kan fungera som arena för gemenskap, som demokratiskola, som röstbärare eller opinionsbildare eller som serviceproducent (Harding 2012)³.

Organisationer kan fungera som en *arena för gemenskap*. De kan på så sätt ge socialt kapital. Harding framhåller att socialt kapital i detta sammanhang kan ha två former. Socialt kapital kan binda samman en grupp, men det kan också överbrygga gränser mellan olika grupper och därmed binda samman samhället i stort.

Organisationer kan ha en funktion som *röstbärare eller opinionsbildare*, vilket innebär att de företräder sina medlemmars åsikter. De kan fungera som lobbyorganisationer i dialog med det offentliga, och även som motpart till det offentliga.

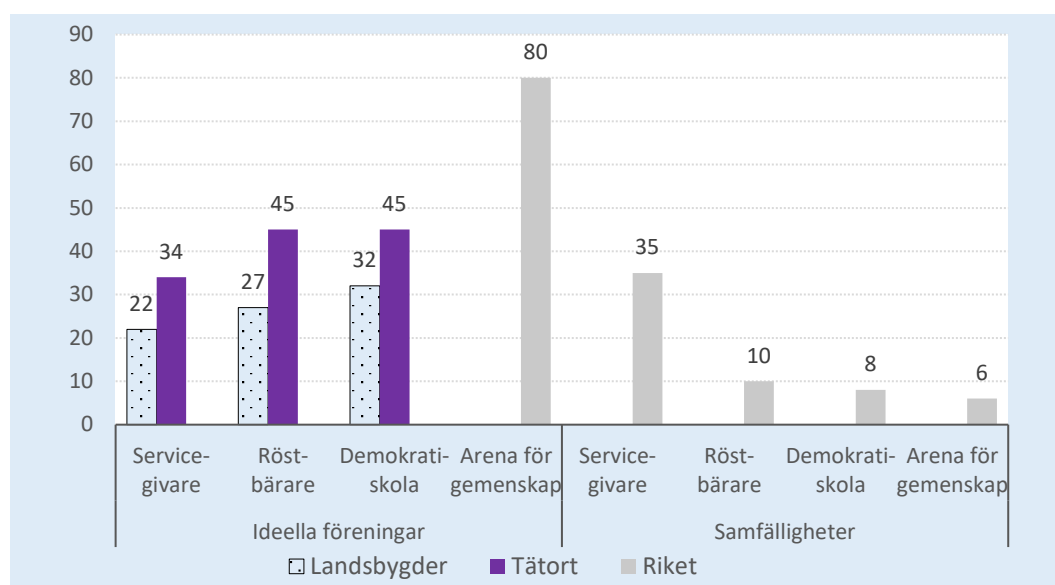
Organisationer kan också ha en funktion som *servicegivare eller utförare*. De kan tillhandahålla tjänster och stöd, till sina medlemmar eller till andra. Organisationer kan också utföra tjänster på uppdrag av den offentliga sektorn. Det kan till exempel handla om att erbjuda vård, skola och omsorg.

En annan funktion organisationer kan ha är *demokratiskola*. Med det avses att genom aktivt deltagande i organisationens verksamhet kommer medlemmar att tillägna sig demokratiska färdigheter.

³ Frågorna introducerades i förra årets undersökning och visar på de typiska rollerna bland organisationer (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2017).

I enkäten frågade vi i vilken utsträckning dessa funktioner passar för att beskriva organisationens verksamhet. De flesta ideella föreningar, fyra av fem, uppger sig vara en arena för gemenskap oavsett om de var baserade i landsbygder eller i tätort. Detta hänger väl ihop med de viktiga syften som beskrivits ovan, där främja sociala relationer var det vanligaste syftet. Det är mindre vanligt att föreningarna på landsbygderna uppfattar sig som röstbärare, servicegivare eller demokratiskola.

På samma sätt som samfälligheter uppger färre syften med sin verksamhet, anger de också i mindre utsträckning att de fyller de funktioner som undersöks här. Vanligast är att de uppger sig vara servicegivare. Det gällde ungefär en tredjedel av samfälligheterna. En mindre andel uppger någon av de andra funktionerna, omkring eller under tio procent. För samfälligheter kan vi inte konstatera några skillnader mellan landsbygder och tätort.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017.

Figur 2.3 Andel organisationer som uppger att dessa funktioner i samhället stämmer ganska eller mycket bra, 2017. Procent.

Olika serviceroller i relation till offentlig sektor

Det är vanligt att organisationer ger någon form av service till samhället eller till sina medlemmar. Det kan handla om allt från rådgivning i olika frågor till att ha ansvar för underhåll av vägar. I enkäten fick respondenterna karakterisera sin organisation utifrån deras serviceroll i relation till offentlig sektor. Som utgångspunkt har vi använt indelningen framtagen av Erik Blennberger (1993). Dessa roller är föregångare,⁴ komplement, alternativ och ersättare i relation till offentlig sektor. Svartalternativen är mer utförliga och finns i enkäten (se bilaga).

En organisation kan ses som ett *komplement* till offentlig sektor på flera olika sätt. Dels kan den ses som en välfärdsförstärkare, när organisationen vill höja välfärdsnivån genom insatser av annat slag än vad den offentliga sektorns arbete rymmer. Dels kan organisationen fungera som en parallell resurs, genom att den tillgodoser behov av

⁴ I rapporten använder vi begreppet föregångare för att benämna denna roll, medan Blennberger använde begreppet avantgarde.

välfärd som den bedömer att det offentliga inte klarar av. Genom att utgöra en parallell resurs utmanar den också normen av vilka behov samhället faktiskt bör tillgodose, och kan på så sätt ses som en samhällsmoralisk normgivare.

Att organisationer i det civila samhället, inom välfärdsproduktionen, ska fungera som ett *alternativ* till offentliga producenter utgår ofta från tanken om att en konkurrenssituation på ”välfärdsmarknaden” skulle vara vitaliserande och effektiviserande. Samtidigt bygger denna tanke på att den ideella organisationens arbete har en speciell karaktär som skiljer den från motsvarande verksamheter inom den offentliga sektorn.

Organisationer kan också fungera som *ersättare* för offentlig verksamhet. Här har utgångspunkten varit att organisationer bedömer att det finns behov av verksamhet som offentlig sektor inte i dagsläget bedriver. Observera att denna tolkning frångår Blennbergers tolkning, som bygger på idén om att civilsamhället står för något essentiellt bättre än andra aktörer.

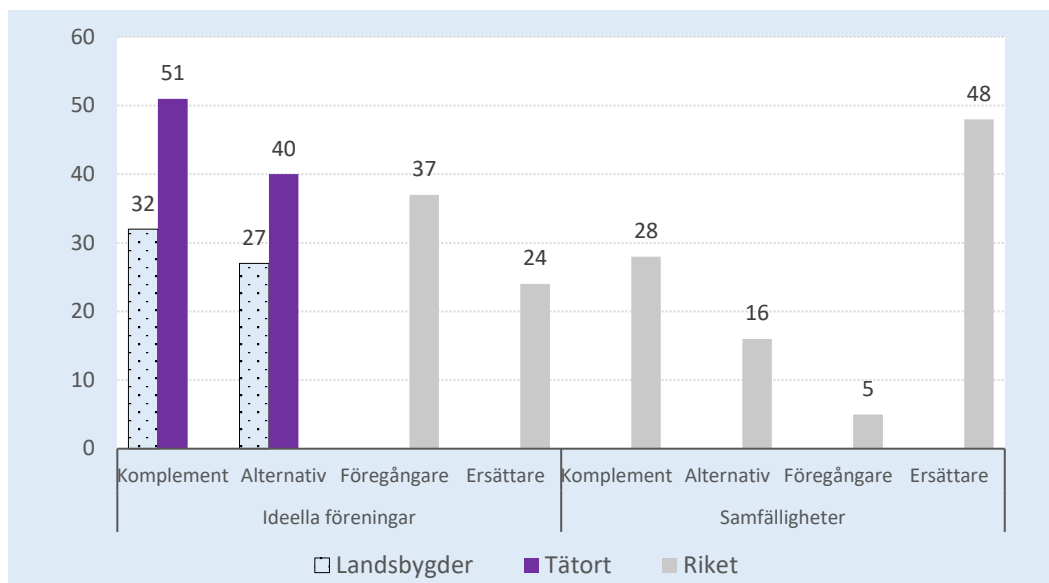
Med *föregångare* menas att organisationen betraktar sin verksamhet som ett pionjärarbete och en förelöpare för offentliga insatser, till exempel genom att bedriva verksamhet på nytt verksamhetsområde. I Blennbergers tolkning vill organisationen inte bara genomföra en social insats, utan också väcka ”det offentliga samvetet” för att den offentliga sektorn på sikt ska ta över arbetet. På så vis kan man också se organisationen som röstbärare (Blennberger 1993).

Resultaten i denna fråga visar att ideella föreningar och samfälligheter ser helt olika på sina samhällsroller.

En stor andel av ideella föreningar uppger att de är ett komplement till offentlig sektor, att de utgör ett alternativ till offentlig sektor eller att de är föregångare. Det är mindre vanligt på landsbygderna att man ser sig som komplement eller alternativ till offentlig sektor. En stor del av ideella föreningar ser sig också som föregångare, vilket är lika vanligt på landsbygderna som i tätorterna. Endast en av fem uppger att de ersätter offentlig verksamhet.

Nästan hälften av samfälligheterna uppger att man är ersättare till offentlig verksamhet den vanligaste. En mindre andel uppger att de fungerar som komplement eller alternativ till offentlig sektor. Endast en mycket liten andel uppfattar sig som föregångare.

Frågan om relation till offentlig sektor fördjupas inte i följdfrågor. Hur organisationerna tolkar frågorna, som har ganska långa svarsalternativ i enkäten, förtjänar att studeras vidare.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, enkätundersökning *Civila samhällets villkor 2017*.
 Kommentar: Redovisas gör de organisationer som svarat i ganska stor utsträckning och i mycket stor utsträckning.

Figur 2.4 Andel organisationer som uppger att dessa relationer i förhållande till offentlig verksamhet stämmer ganska eller mycket bra, 2017. Procent.

Diskussion av de viktigaste resultaten

Ideella föreningar

Det vanligaste syftet för ideella föreningar är att främja sociala relationer och de ser sig många gånger som en arena för gemenskap. Detta förenar majoriteten av de ideella föreningarna, oavsett om de finns på landsbygder eller i tätort. Föreningar på landsbygderna anger i mindre utsträckning att de syften som finns i svarsalternativen är viktiga och upplever sig i mindre utsträckning än föreningar i tätort vara röstbärare eller demokratiskola. I relation till offentlig verksamhet menar de i mindre utsträckning att de är komplement eller alternativ. Föreningar i tätorter tillskriver sig alltså fler roller och syften än de på landsbygderna.

Det verkar som att föreningar på landsbygderna känner igen sig mindre i syften och roller som undersökningen frågar om. Det är möjligt att föreningar på landsbygderna hade valt andra syfte och roller än de vi gett som svarsalternativ. Å andra sidan framkommer det inte i öppna svar att det saknades svarsalternativ. En möjlig tolkning är att föreningar på landsbygder inte uppfattar syften och roller på samma sätt, eller lika brett, som de i tätort.

Tidigare studier framhåller att föreningar på landsbygder tar över funktioner i samhället när det offentliga drar sig tillbaka (Cras 2017). Att detta inte framkommer i denna undersökning kan bero på den snäva definitionen av landsbygd. Möjligen krävs ett visst befolkningsunderlag för att driva sådan verksamhet och vår definition av landsbygder utesluter orter med mer än 200 invånare.

Samfälligheter

Samfälligheternas verksamhetsområde är smalare än ideella föreningars. De uppger att de framförallt möter lokalsamhällets behov och arbetar för sina medlemmars ekonomiska intressen. Samhällsfunktionen är främst att vara servicegivare och många menar att de ersätter offentlig verksamhet, även om vissa också ser sig som komplement eller alternativ. Att samfälligheter bedriver verksamhet i det syfte de bildats för är också i enlighet med lagen om samfälligheter. Ändå finns det samfälligheter som menar att de också har andra syften. På landsbygderna är det vanligare än i tätort att man menar att det är ett viktigt syfte att främja relationer (visas inte i figur). Detta kan vara ett uttryck för att organisationer fyller flera funktioner på landsbygder, där befolkningen är glesare och samlingspunkterna färre. I materialet finns inga andra skillnader mellan samfälligheter på landsbygder och i tätort vad gällde syften, funktioner och roller i relation till offentlig sektor.

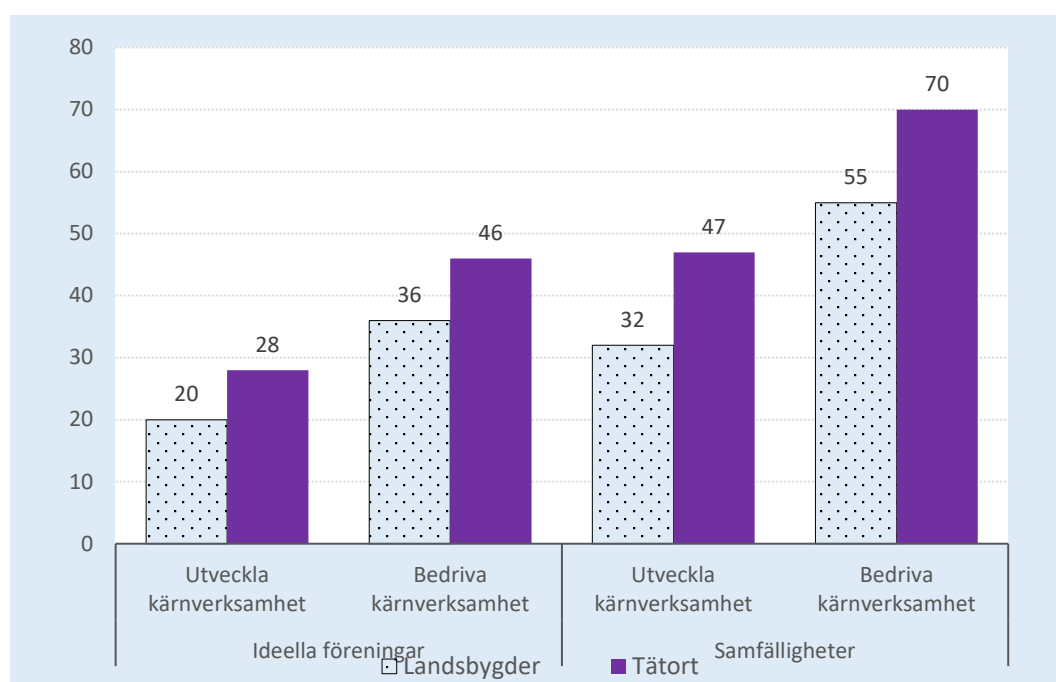
3 Ekonomiska förutsättningar

I det här kapitlet beskrivs hur organisationer upplever att de ekonomiska villkoren påverkar deras möjligheter att bedriva sin verksamhet och att utveckla den.

Bättre ekonomiska förutsättningar i tätort

De flesta organisationer i både landsbygder och tätort uppger att de har haft ganska eller mycket goda ekonomiska förutsättningar att bedriva och utveckla sin verksamhet. Det är vanligare bland samfälligheter än bland ideella organisationer, 87 respektive 78 procent uppger detta. I figur 3.1 visas enbart andelen organisationer som uppger att de har *mycket* goda förutsättningar. Både bland samfälligheter och bland ideella föreningar är det vanligare att organisationer i tätort uppger sig ha mycket goda ekonomiska förutsättningar.

Det är vanligare bland ideella föreningar att de ekonomiska förutsättningarna försämrats under de senaste tre åren (se appendix på www.mucf.se för tabell). För de ideella föreningarna är det 25 procent, varav 7 procent menar att de försämrats mycket. För samfälligheterna är det 14 procent, varav 1 procent menar att de försämrats mycket. Det fanns inga skillnader mellan landsbygder och tätorter.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning *Civila samhällets villkor 2017*.
Kommentar: I figuren visas andelen som svarat "stämmer mycket bra" på frågan om man har haft ekonomiska förutsättningar att genomföra sin kärnverksamhet, samt utveckla den på det sätt man önskat.

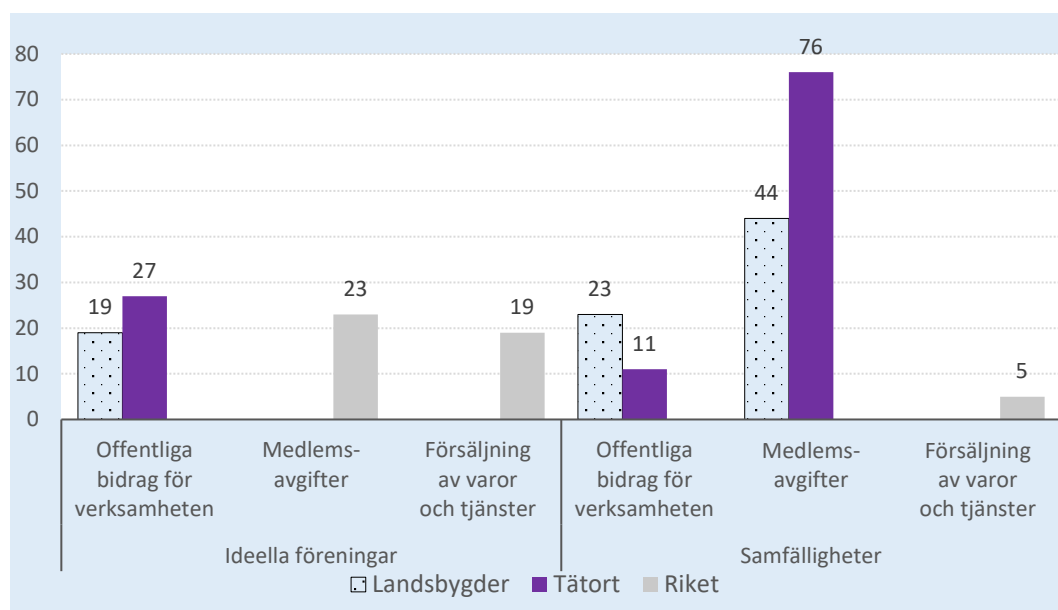
Figur 3.1 Andel som under det senaste året haft mycket goda ekonomiska förutsättningar att bedriva och utveckla sin verksamhet, 2017. Procent.

Medlemsavgifter och bidrag viktigaste inkomstkällorna

I enkäten upp gav organisationerna vilka tre inkomstkällor de bedömer är mest betydelsefulla för dem. I figur 3.2 visas de inkomstkällor som vanligen angavs som den största.

För *ideella föreningar* är det ungefär lika vanligt att den största inkomstkällan är medlemsavgift, offentliga bidrag för verksamheten och försäljning av varor och tjänster. Offentliga bidrag är vanligare i tätorten än på landsbygden.

För *samfälligheter* är största inkomstkällan medlemsavgifter. Det är vanligare i tätort än på landsbygd att det är den största inkomstkällan. Även offentliga bidrag är en vanlig inkomstkälla, med det är vanligare att samfälligheter i landsbygden angav denna som största inkomstkälla än de som är baserade i tätorten. Detta samband går alltså motsatt riktning för samfälligheter och ideella föreningar.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017.

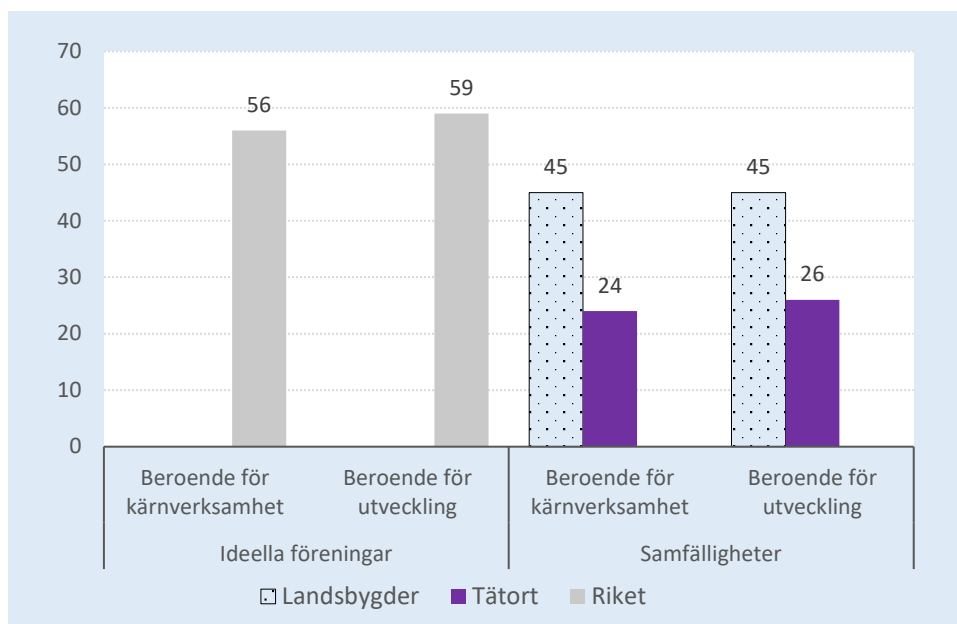
Figur 3.2 Organisationers största inkomstkälla, 2017. Procent.

Offentliga medel är centrala för verksamheten

De flesta ideella föreningar är beroende av offentliga medel, både för att bedriva sin kärnverksamhet och för att utveckla den. Det är ingen statistiskt signifikant skillnad mellan landsbygder och tätort. 56 procent anger att de är beroende för att bedriva kärnverksamheten, varav 42 procent i mycket stor utsträckning. 59 procent uppger att de är beroende för att utveckla verksamheten, varav 42 i mycket stor utsträckning.

Bland samfälligheter är det vanligare på landsbygder än i tätort att man uppger att man är beroende av offentliga medel för att bedriva verksamheten, 45 respektive 24 procent. Det gäller även om man jämför de som uppger att de i *mycket* stor utsträckning är beroende, 37 respektive 17 procent på landsbygder och i tätort. Skillnaden omfattade även beroende för att utveckla verksamheten. 45 procent på landsbygderna angav detta, varav 34 procent i mycket stor utsträckning. I tätorterna var det 26 procent, varav 13 procent i mycket stor utsträckning.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning *Civila samhällets villkor 2017*.
Kommentar: I figuren visas andelen som på frågan om organisationen är beroende av offentliga medel svarat "i ganska stor utsträckning" eller "i mycket stor utsträckning".

Figur 3.3. Beroende av offentliga medel för att kunna bedriva och utveckla sin kärnverksamhet, 2017.

Offentliga uppdrag begränsar som regel inte självständighet

En majoritet av organisationerna uppger att de inte känner sig begränsade av att delar av verksamheten bedrivits på offentligt uppdrag under det senaste året. Av de som haft ett offentligt uppdrag menar 10 procent bland ideella föreningar att de begränsas, varav 3 procent uppger att det är i mycket hög utsträckning. Andelen är lägre för samfälligheter, 2 procent. Inga skillnader mellan landsbygder och tätort är statistiskt signifikanta.

Diskussion av de viktigaste resultaten

Resultaten visar tydligt att organisationer på landsbygderna har sämre ekonomiska förutsättningar. Både ideella föreningar och samfälligheter uttrycker att detta gäller både för att bedriva sin kärnverksamhet och att utveckla den. Ideella föreningar har en sämre ekonomisk situation än samfälligheter. De skiljer sig också på flera andra sätt.

Inkomstkällorna för ideella föreningar är mer spridda, det är ungefär lika vanligt att den viktigaste inkomstkällan är medlemsavgifter, offentliga bidrag eller inkomster från försäljning. Föreningar på landsbygder och i tätort skiljer sig inte åt med avseende på beroende av offentliga medel. Det är dock mindre vanligt att offentliga bidrag uppges som främsta inkomstkälla på landsbygderna.

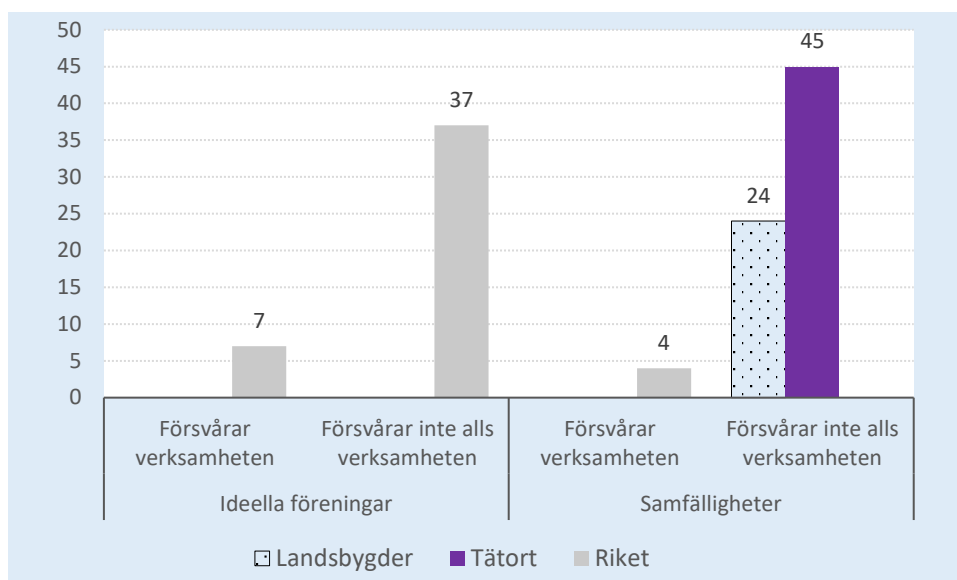
För samfälligheter är medlemsavgifter den enskilt vanligaste främsta inkomstkällan. Att 76 procent uppger medlemsavgifter som största inkomstkälla bör bidra till deras stabilitet, särskilt som att medlemskap är knutet till gemensam egendom. Den näst vanligaste främsta inkomstkällan är offentliga bidrag. På landsbygderna uppger man i högre utsträckning offentliga bidrag som främsta inkomstkälla. Detta avspeglar väl att man i större utsträckning uppger sig var beroende av dessa. Trots beroendet av offentliga medel är det en relativt låg andel som menar att dessa begränsar organisationernas verksamhet.

4 Lagar, lokaler och uthållighet

I det här kapitlet beskrivs hur organisationer uppfattar att andra villkor än ekonomiska påverkar deras verksamhet. Fokus är på lagar och regler men även förutsättningar till lokaler samt diskussioner om nedläggning beskrivs.

De flesta tycker inte att lagar och regler försvårar verksamheten

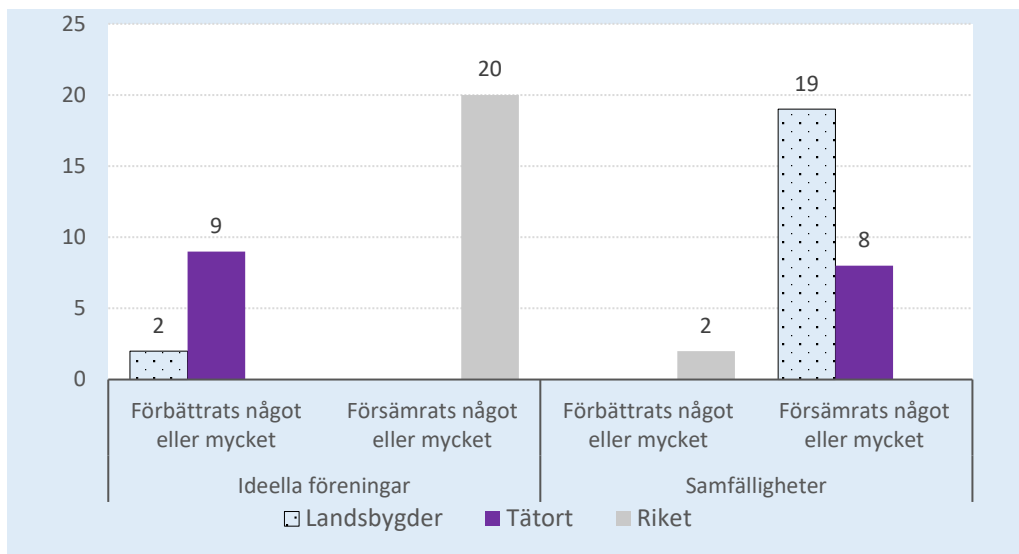
En majoritet av organisationerna, både samfälligheter och ideella organisationer, tycker inte att lagar och regler försvårar för dem att bedriva sin kärnverksamhet. För ideella föreningar är det 37 procent som menade att de inte försvårar alls, och landsbygdena skiljde sig inte från tätorter. Samfälligheter i tätort är mer nöjda med lagar och regler än de på landsbygdena, 45 respektive 29 procent. Frågan om hur lagar och regler påverkar möjligheten att utveckla verksamheten gav likande resultat och visas inte här (se appendix på www.mucf.se).

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017. Kommentar: På frågan om lagar och regler försvårar verksamheten var svarsalternativen stämmer mycket dåligt, stämmer ganska dåligt, stämmer varken bra eller dåligt, stämmer ganska bra och stämmer mycket bra. I figuren utgörs "Försvårar verksamheten" av de som svarat "stämmer mycket bra", och "Försvårar inte alls verksamheten" utgörs av de som svarat "stämmer mycket dåligt".

Figur 4.1 Lagar eller regler gör det svårare att bedriva kärnverksamheten, 2017. Procent.

På frågan om lagar och regler förändrats under de senaste tre åren svarar ungefär en av fyra organisationer att de har försämrats något eller mycket. Bland samfälligheter är det vanligare på landsbygderna att man tycker att de har försämrats mycket eller något.

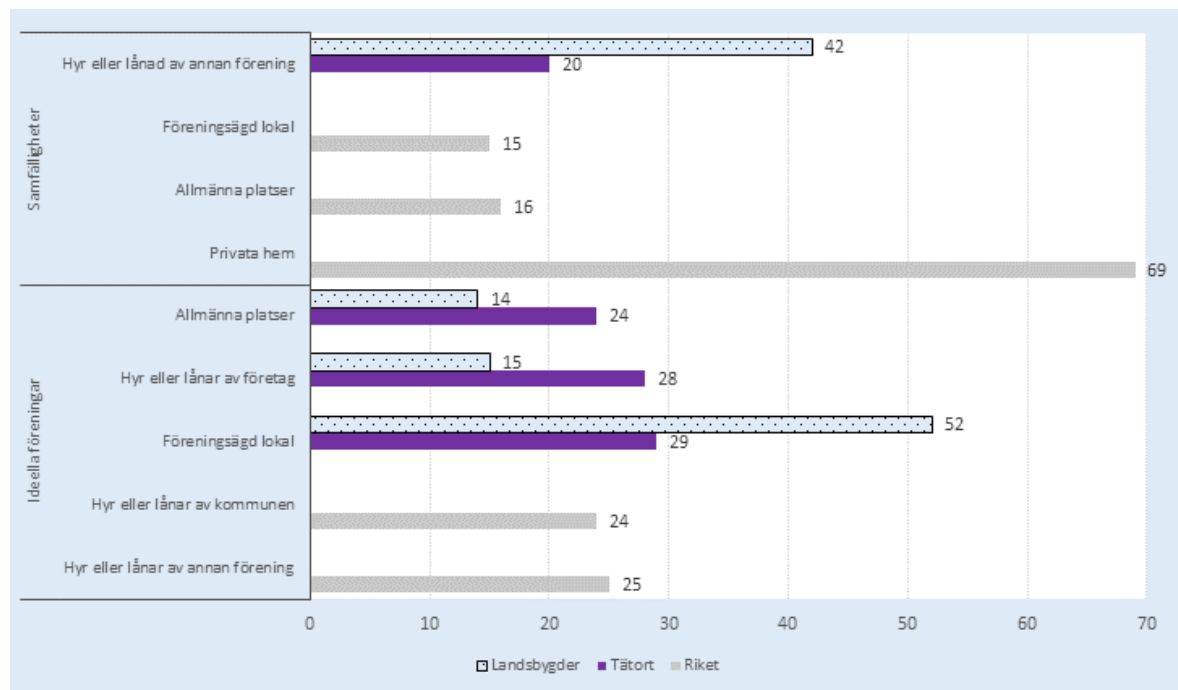
Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017. Kommentar: På frågan om lagar och regler har förändrats för min organisation under de senaste tre åren var svarsalternativen försämrats mycket, försämrats något, varit oförändrade, förbättrats något och förbättrats mycket samt vet inte.

Figur 4.2 Lagar och regler har förändrats över tid, 2017. Procent.

Olika lokaler används i landsbygder och tätort

Den vanligaste lokalen som samfälligheter använder är privata hem. Det gäller i lika stor utsträckning på landsbygder som i tätorter. Det är vanligare på landsbygderna än i tätort att samfälligheter använder en lokal som de hyr eller lånar av en annan förening.

Ideella föreningar använder många olika typer av lokaler. Det vanligaste är att man äger lokalen själv, särskilt på landsbygder. I tätort är det vanligare att man hyr eller lånar av företag och att man använder allmänna platser.

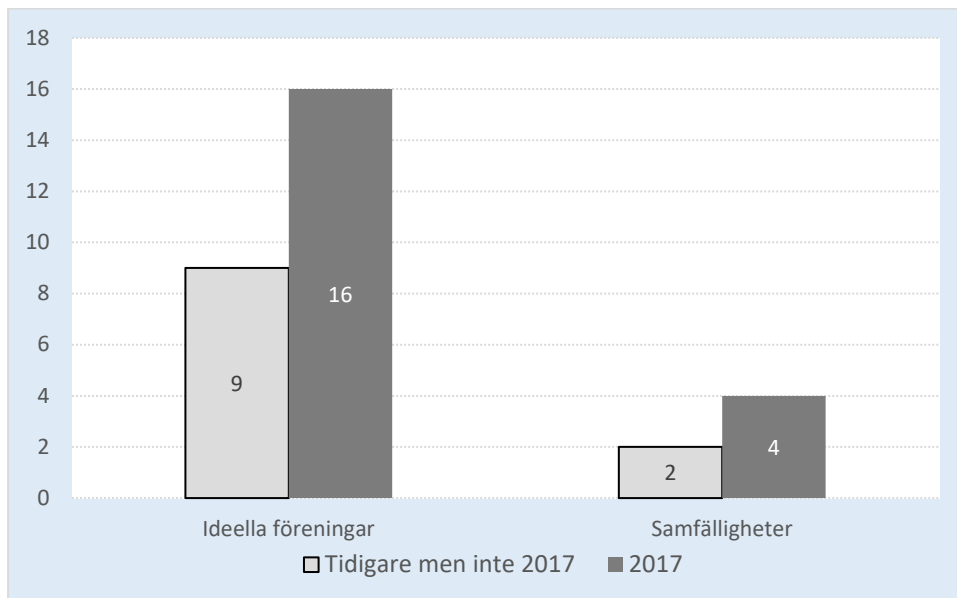
Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017.

Figur 4.3 Lokalanvändning, 2017. Procent.

En av fyra ideella föreningar har diskuterat att lägga ner

En majoritet av de tillfrågade organisationerna har under 2017 inte funderat på att lägga ner. Ungefär 16 procent av de ideella föreningarna har diskuterat frågan det senaste året, och ytterligare 9 procent har tagit upp frågan tidigare. För ideella föreningar kan man använda bransch-id för att få en liten fördjupning. Det är en större andel föreningar med artistisk verksamhet som funderat på nedläggning i jämförelse med sportföreningar.⁵ Bland samfälligheterna är det en betydligt lägre andel som diskuterat nedläggning, där 4 procent diskuterat det under det senaste året, och ytterligare 2 procent under tidigare år. De flesta samfälligheterna har samma bransch-id och därför går det inte att göra jämförelser mellan olika grupper av samfälligheter. Det var inga skillnader mellan landsbygder och tätort varken bland ideella föreningar eller bland samfälligheter.

De organisationer som svarar att de funderat på nedläggning kunde också uppge den främsta anledningen till detta. För båda typerna av organisationer är den vanligaste anledningen bristande tid och intresse hos medlemmarna. Därefter anges bristande ekonomi. Inga skillnader finns mellan tätort och landsbygder.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017.

Figur 4.4 Andel som diskuterat nedläggning, 2017. Procent.

⁵ Denna skillnad är inte signifikantstestad

Diskussion av de viktigaste resultaten

De flesta organisationer menar att lagar och regler inte försvårar deras verksamhet. En större andel uppger dock att de har försämrats de senaste åren vilket är motsägande. För ideella föreningar kan vi jämföra med tidigare undersökningar, som visar på liknande resultat. Andelen som uppger att lagar och regler försvårar verksamheten har också varit stabil över flera år (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2017a). Det innebär att ideella föreningar inte uppvisar en ökande tendens över tid att tycka att lagar och regler försämras, även om en viss andel av dem gör det.

Bland samfälligheter uppger man framförallt på landsbygderna att lagar och regler har försämrats. För att få en djupare förståelse av vad detta innebär skulle en mer omfattande datainsamling krävas. Förutsättningar vad gäller lokaler skiljer sig också mellan landsbygder och tätort, men även här är det svårt att dra slutsatser om hur detta påverkar verksamheten.

Diskussioner om nedläggning av verksamheten är betydligt vanligare bland ideella föreningar än bland samfälligheter. Det är möjligt att anledningen till samfälligheternas upphov, ett behov att ta hand om gemensamma anläggningar, i sig säkrar organisationens fortlevnad.

5 Kontakt med offentliga aktörer

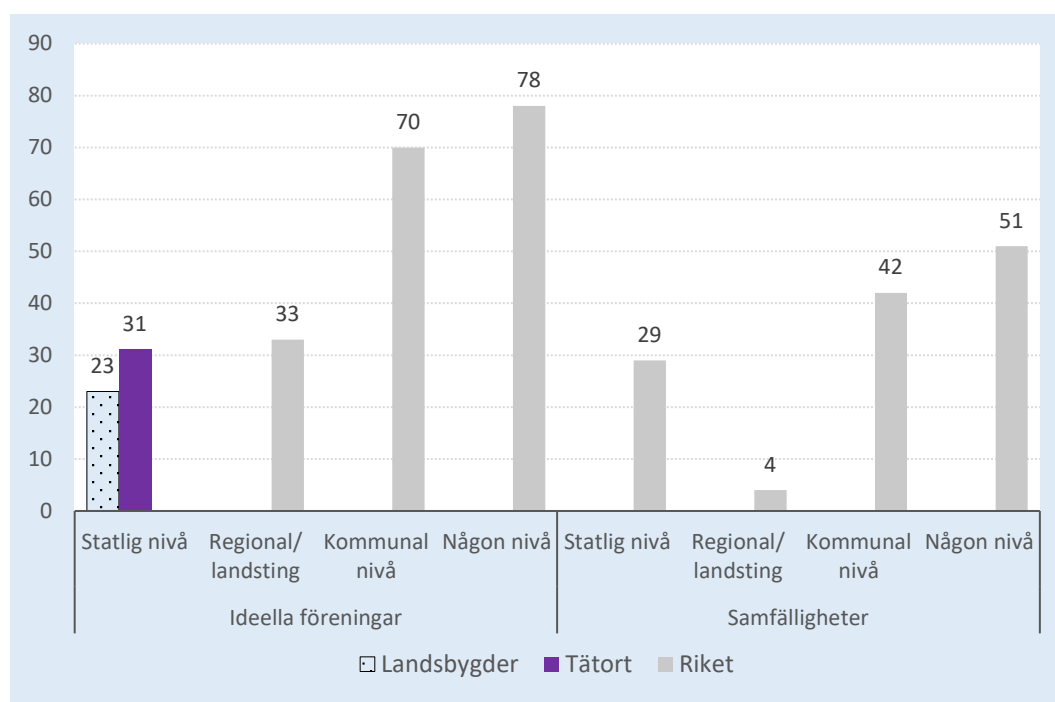
I det här kapitlet beskrivs organisationers kontakt med offentliga aktörer. För den majoritet som har kontakt analyseras bland annat vilken form av kontakt som är vanlig och hur dialogens kvalitet uppfattas.

Tre av fyra ideella föreningar har kontakt med det offentliga

I enkäten ställs flera frågor om vilka kontakter organisationerna har med offentliga aktörer på lokal, regional och statlig nivå.

Tre av fyra ideella föreningarna har kontakt med offentliga aktörer på någon nivå. Det är vanligast att man har kontakt med kommunen, mindre vanligt med stat och region. Det är vanligare i tätort med kontakt på statlig nivå än på landsbygder, 31 respektive 23 procent.

Drygt hälften av samfälligheterna har kontakt med en offentlig aktör. Det är nästan lika vanligt med kontakt på kommunal nivå, som på statlig. Det är mindre vanligt med kontakt på regional nivå.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017.

Figur 5.1 Andel organisationer som under det senaste året haft kontakt med offentliga aktörer på kommunal, regional och statlig nivå, 2017. Procent.

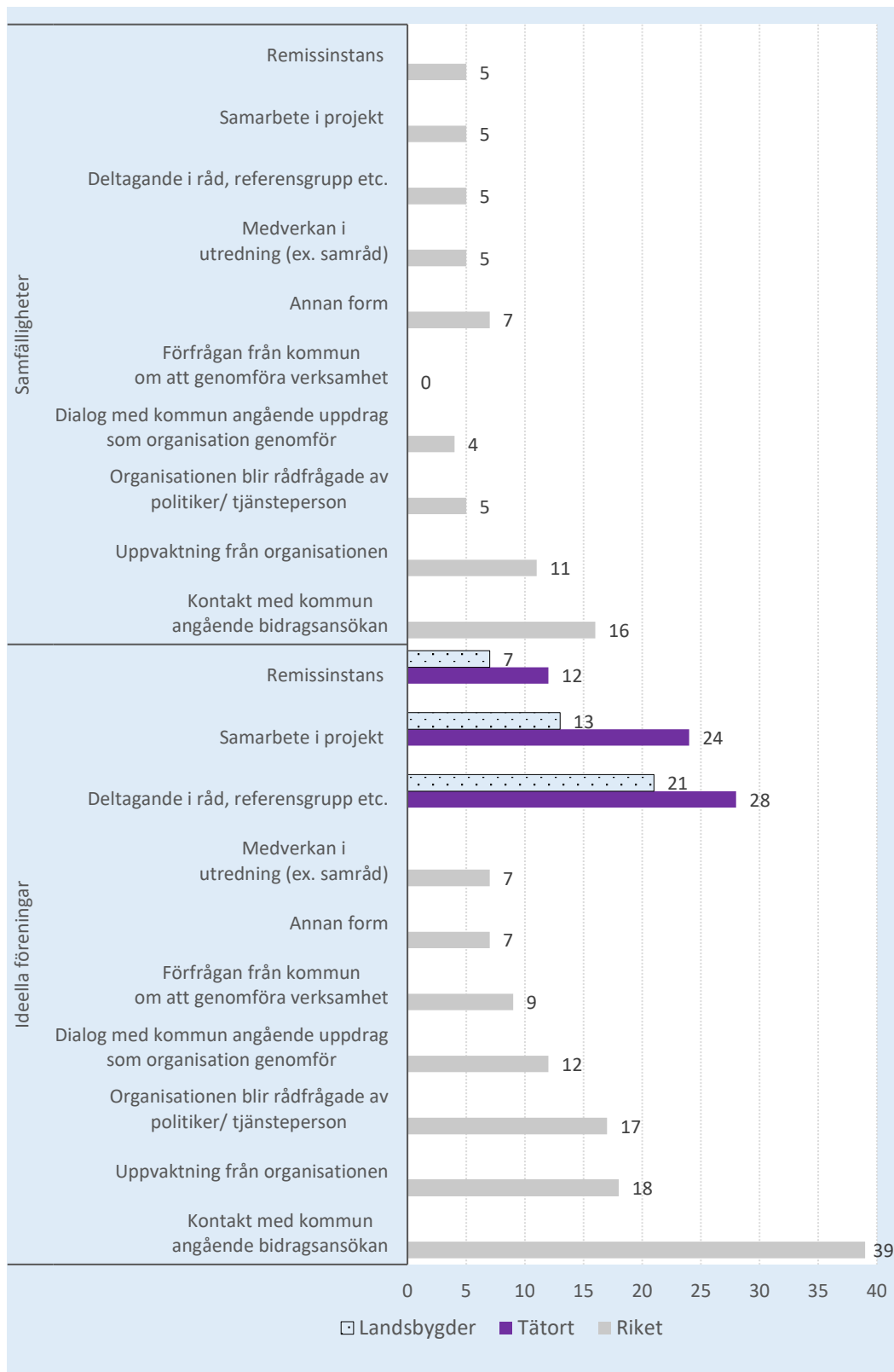

Vanligast med kontakt i samband med bidrag

I enkäten ställde vi också frågan om vilken i form de haft kontakt. Här visas resultatet för kontakt med kommunen, som de flesta hade haft någon form av kontakt med.

Ideella föreningar hade många olika former av kontakt med kommunen. Den vanligaste formen av kontakt är i samband med bidragsansökan, 37 procent. Det var också vanligt att man fungerade som deltagare i råd eller referensgrupp, eller samarbetade i ett projekt. Dessa två former av mer aktiv kontakt var båda vanligare i tätort än på landsbygder.

Även för samfälligheter var den vanligaste formen av kontakt med en offentlig aktör i samband med bidragsansökan. Andelen var avsevärt lägre än för ideella föreningar, 14 procent. Eftersom 36 procent av samfälligheterna hade någon typ av kontakt med kommunala aktörer (se avsnittet ovan), finns en möjlighet att svarsalternativen inte fångar kontaktformerna på ett bra sätt. Övriga former av kontakt var mindre vanliga än 10 procent.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017.

Figur 5.2 Kontakt och dialog med offentliga aktörer på kommunal nivå, 2017. Procent.

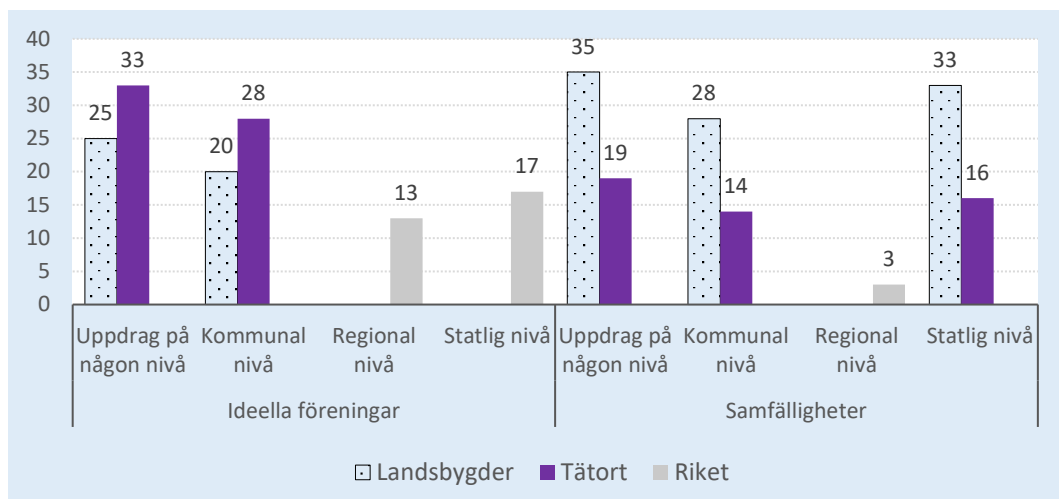
Uppdrag av offentliga aktörer minst vanligt på regional nivå

En majoritet av organisationerna bedriver inte någon verksamhet på uppdrag av offentliga aktörer.

För ideella föreningar är det vanligare att de i tätort bedriver verksamhet på uppdrag av offentliga aktörer. Det vanligaste är att det är på uppdrag av kommunen.

I samfälligheter ser bilden annorlunda ut. Det är vanligare att samfälligheter på landsbygderna bedriver verksamhet på uppdrag av offentliga aktörer än att samfälligheter i tätort gör det. Det är ungefär lika vanligt att samfälligheter bedriver uppdrag för kommunen som för staten, i båda fallen är det vanligare på landsbygderna än i tätort.

Uppdrag av offentliga aktörer speglar också i vilken utsträckning de är beroende av offentliga medel. Detta innebär att beroende av offentliga medel inte bara handlar om att man är beroende av bidrag, utan också om att man bedriver verksamhet på uppdrag av (främst) kommunen.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor's enkätundersökning *Civila samhällets villkor 2017*.
Kommentar: Svartalternativen var ingen del alls, en mindre del, ungefär hälften, en övervägande del och hela verksamheten.

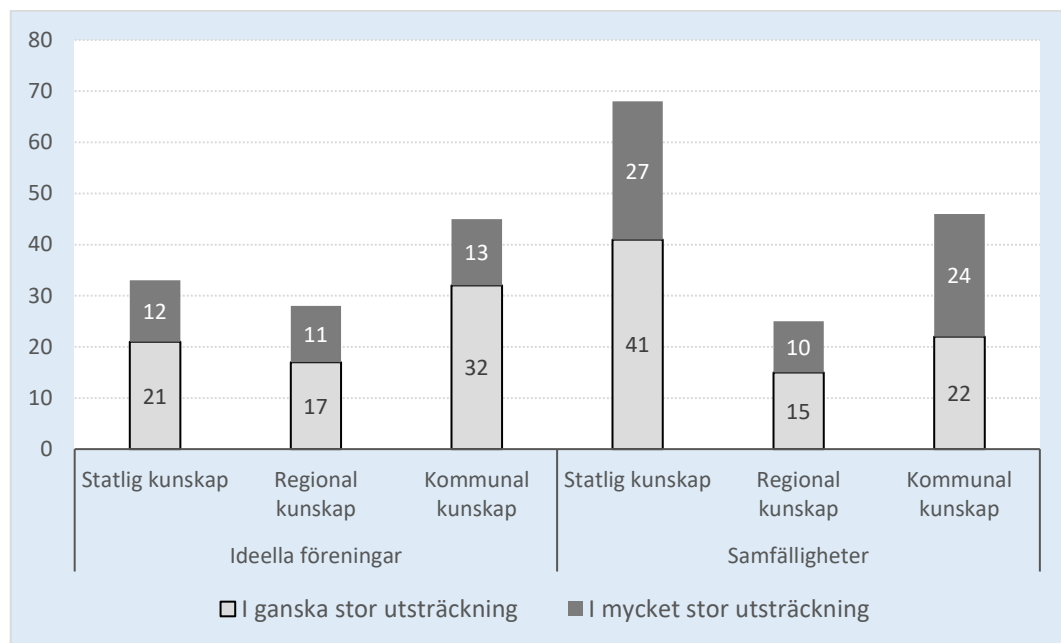
Figur 5.3 Andel som bedriver verksamhet på uppdrag av offentliga aktörer, statlig, regional och kommunal nivå, 2017. Procent

Mest kunskaper om ideella föreningars villkor på kommunal nivå

I undersökningen ber vi organisationerna bedöma i vilken utsträckning offentligt anställda tjänstepersoner som organisationen möter har kunskap om organisationens villkor och förutsättningar.

Ideella föreningar upplever att kunskapen är högre hos kommunen än hos stat och region. Ändå menar mindre än hälften, 45 procent, att kommunala tjänstepersoner har åtminstone ganska stor kunskap om organisationers förutsättningar och villkor. Andelen som menade att detta gäller stat och region var lägre, 33 respektive 28 procent.

Samfälligheter upplever att statliga och kommunala tjänstemän har mer kunskap än regionala. Av samfälligheterna svarar 68 procent att statliga tjänstepersoner har kunskap om organisationens villkor och förutsättningar.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017. Kommentar 1: Svarsalternativen var inte alla, i ganska liten utsträckning, i viss utsträckning, i ganska stor utsträckning, i mycket stor utsträckning och inte aktuellt/inga kontakter (det sistnämnda redovisas inte i figuren). Här används "i ganska stor utsträckning" som att man har ganska god kunskap, och "i stor utsträckning" som mycket god kunskap. Alla värden avser riket.

Figur 5.4 Bedömning av kommunala, regionala och statliga tjänstepersoners kunskap om den egna organisationens villkor och förutsättningar, 2017. Procent.

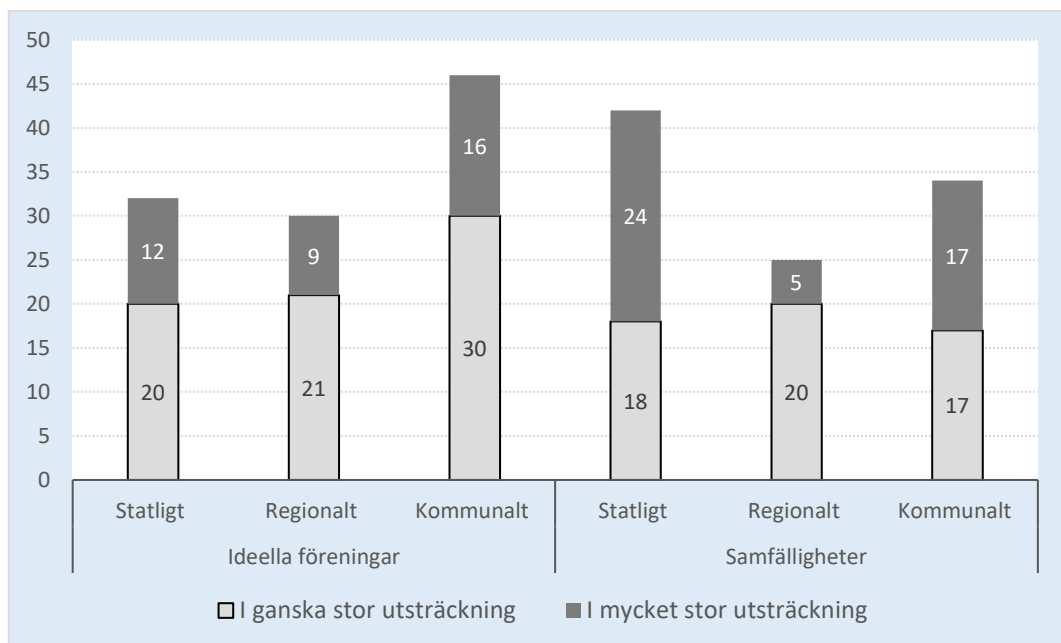
Utrymme för förbättring av samarbetsklimatet

För att undersöka kvaliteten i kontakten med myndigheter ber vi organisationerna bedöma i vilken utsträckning de menar att tjänstepersonerna de möter bidrar till ett öppet samarbetsklimat och en ömsesidig dialog mellan er organisation och deras förvaltning.

Närmare hälften av ideella föreningar, 46 procent, upplever att kommunala tjänstepersoner bidrar till ett öppet samarbetsklimat och en ömsesidig dialog. De uppger i mindre utsträckning att detsamma gäller statliga och regionala tjänstepersoner.

Samfälligheter upplever i större utsträckning att statliga och kommunala tjänstepersoner bidrar till ett öppet samarbetsklimat och en ömsesidig dialog, i jämförelse med regionala tjänstepersoner.

Varken för ideella föreningar eller samfälligheter finns statistiskt säkerställda skillnader mellan landsbygder och tätort.

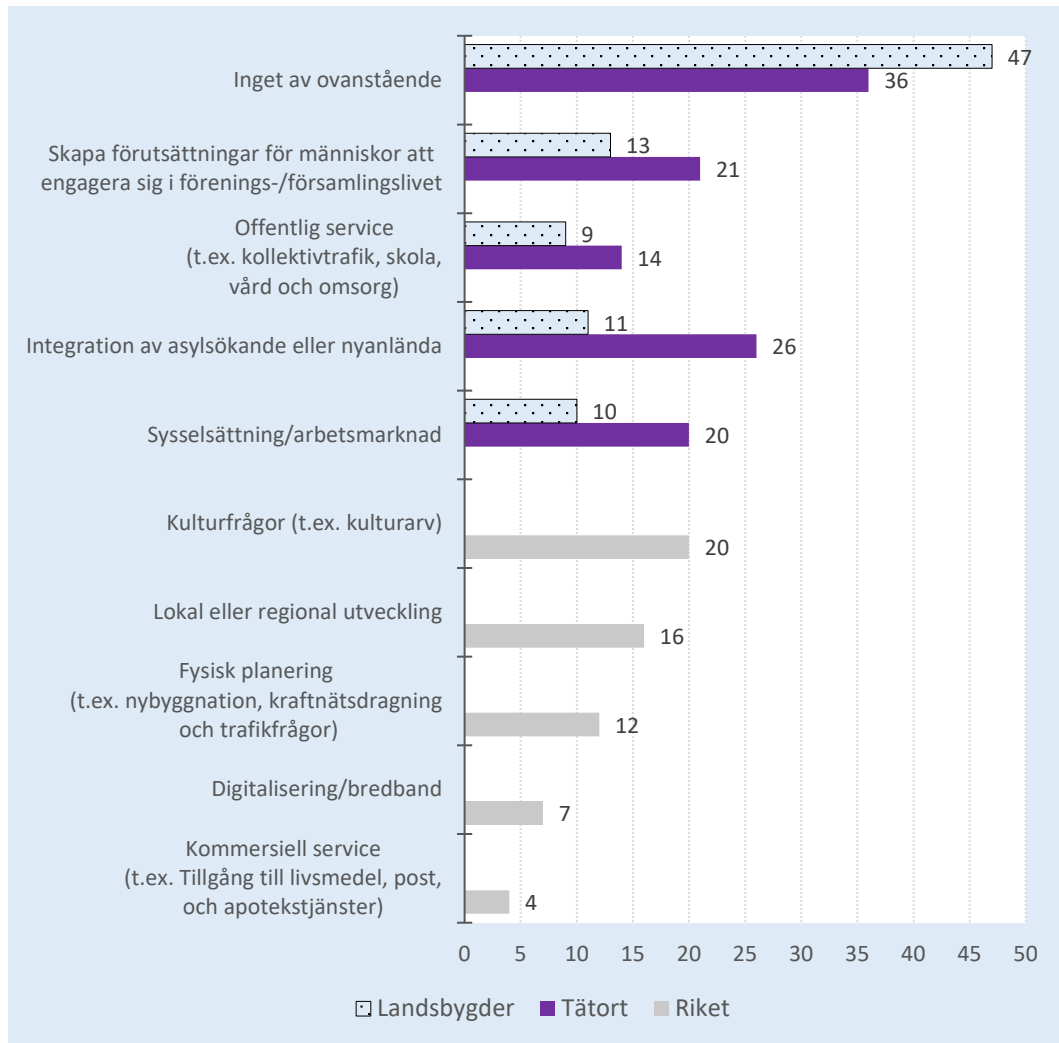

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017. Kommentar: Svarsalternativen var inte alla, i ganska liten utsträckning, i viss utsträckning, i ganska stor utsträckning, i mycket stor utsträckning och inte aktuellt/inga kontakter (redovisas inte i figuren). Alla värden avser riket.

Figur 5.5 Bedömning av i vilken utsträckning tjänstepersoner bidrar till ett öppet samarbetsklimat och en ömsesidig dialog med den egna organisationen, 2017. Procent.

Bred dialog med ideella föreningar

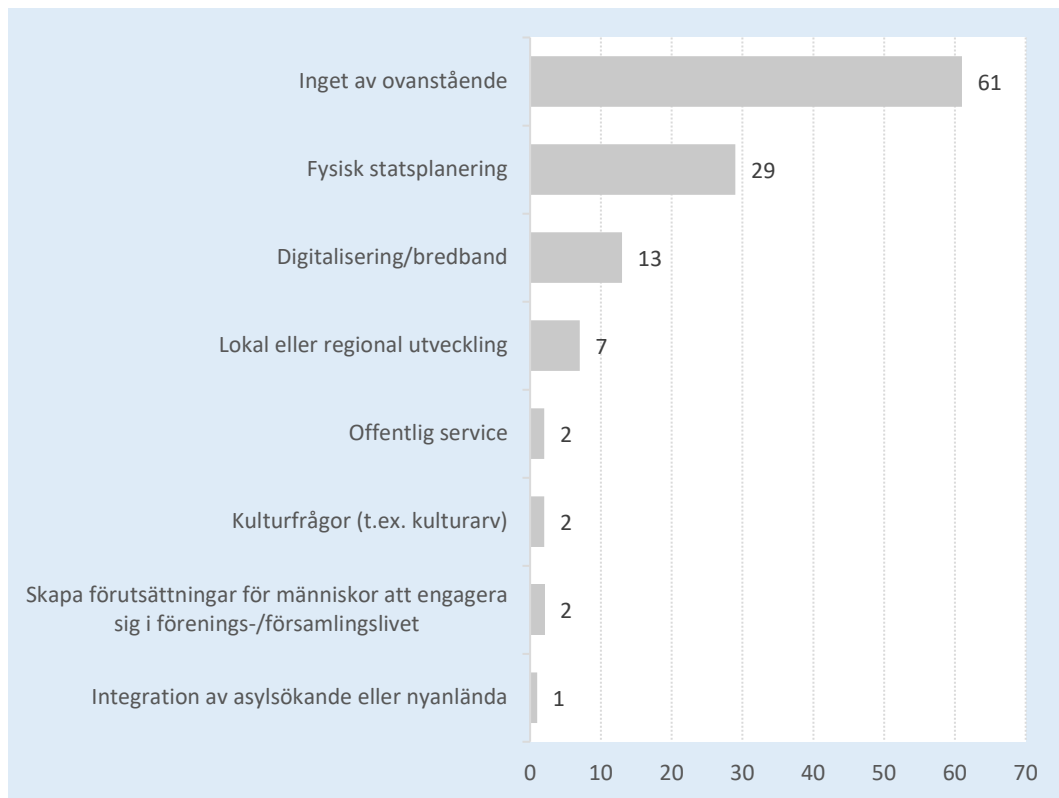
Bland ideella föreningar i tätort är det vanligare än på landsbygderna att dialogen med offentliga tjänstepersoner handlar om integration av asylsökande eller nyanlända, att skapa förutsättningar för människor att engagera sig i förenings- eller samhällslivet och om sysselsättning. Bland de ideella föreningarna på landsbygderna är det vanligare att man uppger att svarsalternativen inte omfattar det som deras dialog innehåller.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017.

Figur 5.6 Innehåll i dialogen med offentliga aktörer, ideella föreningar 2017. Procent.

Bland samfälligheter svarar en majoritet att svarsalternativen inte omfattar det som deras dialog innehåller. Av de svarsalternativ som anges var det vanligaste fysisk planering, vilket kan handla om till exempel nybyggnation eller trafikfrågor. Även en dialog om digitalisering och bredband är ganska vanlig. Antalet samfälligheter som svarade på frågan var få och skillnader mellan landsbygder och tätorter var inte statistiskt signifikanta.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, enkätundersökning *Civila samhällets villkor 2017*. Exkluderade med mindre än 1% är "Sysselsättning/arbetsmarknad", "Kommersiell service (t.ex. tillgång till livsmedel, drivmedel, post/paket, apotekstjänster och betaltjänster)"

Figur 5.7 Innehåll i dialogen med offentliga aktörer, samfälligheter 2017. Procent.

Diskussion av de viktigaste resultaten

Ideella föreningar

Bland ideella föreningar har 78 procent haft kontakt med någon offentlig tjänsteperson det senaste året, oftast någon på kommunen i samband med att man ansöker om bidrag. Det är också vanligt att ideella föreningar har en mer aktiv roll i kontakten med det offentliga, som deltagare i råd eller som samarbetspartner i projekt. Dessa aktiva kontaktformer är mindre vanliga på landsbygd än i tätort, vilket också är fallet för att ha uppdrag av det offentliga och ha kontakt med tjänstemän på statlig nivå. Det är möjligt att ett avstånd till kommunens ledning, som brukar vara placerad i tätort, bidrar till att man har mindre kontakt. Att man har mindre kontakt med varandra kan bidra till att man i mindre omfattning bedriver verksamhet på uppdrag av kommunen.

De myndigheter man har mest kontakt med bedömer man också mest positivt. Ideella föreningar menar att kunskapen om organisationens villkor är bättre hos kommunala tjänstepersoner, än på statlig eller regional nivå, och motsvarande bedömning gör de av kvaliteten på dialogen. Det var ingen skillnad mellan landsbygder och tätort med avseende på samarbetsklimat eller hur man bedömde kunskapen hos offentliga aktörer. Det bedöms dock att det finns gott om utrymme för förbättring av kvaliteten på dialogen. Likaså önskar föreningarna att tjänstepersoner har betydligt bättre kunskap om deras villkor än vad de har idag.

Samfälligheter

Knappt hälften av samfälligheterna har kontakt med offentliga aktörer. Det är ungefär lika vanligt att ha kontakt med stat som med kommun. Det är ovanligt att samfälligheter uppger att kontakten är i form av aktivt deltagande i till exempel råd eller att man var samarbetspartner i projekt. Däremot är det ganska vanligt att man bedriver verksamhet på uppdrag av det offentliga. Dessa uppdrag är ungefär lika vanliga på statlig som på kommunal nivå. Samfälligheter menar att tjänstepersoner i stat och kommun har bättre kunskaper om organisationens villkor än de på regional nivå.

Det vanligare att bland samfälligheter på landsbygden än i tätort att de bedriver verksamhet på offentligt uppdrag. För ideella föreningar är det tvärtom. Här skulle det vara intressant att fördjupa analysen för att se om det kan bero på samfällighetens karaktär eller vad i samarbetet som gör att det verkar ha mindre betydelse att man inte är baserad i tätort.

Även samfälligheter anger att det finns gott om utrymme för förbättring av kvaliteten på dialogen med offentliga tjänstepersoner.

6 Samarbete med näringslivet

I det här kapitlet beskrivs i vilken utsträckning organisationer uppger att de samarbetar med näringslivet. Resultaten diskuteras utifrån att vad som utgör samarbete kan förstås och tolkas på olika sätt.

Ungefär en av fem samarbetar med näringslivet

Resultaten visar att samarbete med näringslivet är vanligare bland ideella föreningar än för samfälligheter, 30 respektive 7 procent. Ingen skillnad finns mellan ideella föreningar baserade i tätort eller landsbygder. Bland samfälligheter är det vanligare på landsbygderna, 9 respektive 1 procent.

I fritextsvar uppger föreningarna att det förekommer samverkan kring olika typer av arrangemang, till exempel event, tävlingar eller konserter. Samarbetet kan handla om sponsring, men det kan också avse debatter och utbildning där det handlar om andra typer av resurser. Annan samverkan är att sälja något eller hyra ut lokal till näringslivet. I tidigare avsnitt om lokaler (kapitel 4, figur 4.3) framgår att det är ganska vanligt bland ideella föreningar att hyra eller låna lokal av företag, särskilt i tätorten där mer än var fjärde ideell förening gör detta.

I enkäten ställs också frågor om Leader, där privat, ideell och offentlig sektor samarbetar för lokal utveckling (se inledningen). Metoden Leader används av ideella föreningar. Metoden är vanligare på landsbygderna där den används av 13 procent mot av 5 procent i tätorterna. Det är 11 ideella föreningar som uppger att de sitter med i LAG, styrelsen för Leader-samarbetet. Inga av samfälligheterna i undersökningen är involverade i Leader-samarbete.

Näringslivet mindre väl avgränsat på landsbygder?

Bland samfälligheter, men inte bland ideella föreningar, är det vanligare på landsbygder än i tätort att man uppger sig samarbeta med näringslivet. Referensgruppen som var involverad i arbetet med rapporten poängterar att det finns en otydlighet kring vilka parter som deltar. Även om det finns företrädare från näringsliv, det offentliga och det ideella tänker man inte nödvändigtvis på det. En ideellt engagerad person kan vara både företagare och ideellt engagerad. Det kan till exempel vara en snickare som är med och genomför en renovering i den ideella förening där hen är aktiv. Personen bidrar då med sin yrkeskompetens men man kanske inte ser det som ett samarbete med näringslivet. På landsbygden kan det vara vanligare att man så att säga sitter på fler stolar. Därför kan samarbete mellan ideell sektor och näringslivet vara vanligare än vad resultaten visar.

7 Sammanställning utifrån civilsamhällespolitikens principer

I det här kapitlet beskrivs skillnader mellan organisationer på landsbygder och i tätort, utifrån de sex principer som riksdagen har beslutat ska användas för att följa upp villkoren för det civila samhället.

Årets rapport har särskilt intresserat sig för hur villkoren skiljer sig för organisationer på landsbygderna jämfört med dem i tätorter. Därför redovisas framförallt de resultat där det framkommer att det finns sådana skillnader.

De sex principerna är: självständighet och oberoende, dialog, kvalitet, öppenhet och insyn, långsiktighet och mångfald (SFS 2015:49; prop. 2009/10:55). I bilaga finns en översikt över vilka frågor i enkäten som har använts under de olika rubrikerna.

Självständighet och oberoende

Det är vanligare bland föreningar i tätort än bland de på landsbygderna att bedriva verksamhet på offentligt uppdrag. Det är även vanligare att ha offentliga bidrag som främsta inkomstkälla. Det kan tolkas som att offentliga bidrag har en större betydelse i tätort. I den direkta frågan i undersökningen om i vilken utsträckning man är beroende av offentliga medel är det dock inte någon statistiskt signifikant skillnad mellan föreningar på landsbygderna och i tätort.

För samfälligheter finns en sådan skillnad, till skillnad från för ideella föreningar. På landsbygderna är det dubbelt så stor andel samfälligheter som uppger att de är beroende av offentliga medel, i jämförelse med samfälligheter i tätort. Det är också vanligare att samfälligheter på landsbygderna bedriver verksamhet på uppdrag av det offentliga. Det gäller både uppdrag för staten och för kommunen.

Dialog med det offentliga

Tre fjärdedelar av de ideella föreningarna har haft kontakt med offentliga aktörer på någon nivå. Det är vanligast med kontakt på kommunal nivå. Det är vanligare att ideella föreningar i tätort har kontakt med statliga aktörer jämfört med föreningar på landsbygder. Ideella föreningar i tätort bedriver också verksamhet på uppdrag av det offentliga i högre utsträckning.

För samfälligheter kan vi inte konstatera någon skillnad mellan landsbygder och tätort i den fråga som avser kontakt med det offentliga. Däremot är det vanligare bland samfälligheter på landsbygder att bedriva verksamhet på uppdrag av det offentliga, i jämförelse med samfälligheter i tätort.

Kvalitet i dialogen

Kvaliteten i dialogen bedöms utifrån vad organisationerna har svarat kring offentliga aktörers bidrag till ett öppet samarbetsklimat och en ömsesidig dialog samt vilken kunskap dessa aktörer har om organisationers villkor.

Föreningarna menar att kommunala tjänstepersoner bidrar till en ömsesidig dialog och ett öppet samarbetsklimat i större utsträckning än statliga och regionala tjänstepersoner. Ändå är det mindre än hälften av föreningarna, 46 procent, som menar att de kommunala tjänstepersonerna gör detta i åtminstone ganska stor utsträckning. Föreningarna menar även att kommunala tjänstepersoner har mer kunskap om deras villkor, än statliga och regionala tjänstepersoner. Även här är det mindre än hälften av föreningarna som är nöjda, såtillvida att man menar att de kommunala tjänstepersonerna har åtminstone god kunskap om deras villkor.

Föreningarnas bedömningar av offentliga aktörers bidrag till en ömsesidig dialog och ett öppet samarbetsklimat, följer i stort bedömningen av deras kunskap. Det är i stort sett samma föreningar som menar att kunskapen hos kommuner är god, som svarar att samarbetsklimatet är bra. I organisationernas syn på de tjänstemän de möter hänger alltså dessa dimensioner tätt ihop.

För samfälligheter är resultatet liknande. Den främsta skillnaden är hur de bedömer tjänstepersoner från olika nivåer, där de bedömer att kvaliteten på dialogen är bättre på statlig och kommunal nivå än på regional nivå.

Undersökningen kunde inte konstatera några skillnader mellan landsbygder och tätort med avseende på kvalitet i dialogen.

Öppenhet och insyn i föreningen

Det är vanligare att ideella föreningar i tätort har kontakt med statliga aktörer jämfört med föreningar på landsbygder. De bedriver också verksamhet på uppdrag av kommunen i högre utsträckning. För samfälligheter är det istället vanligare på landsbygder att bedriva verksamhet på uppdrag av det offentliga, i jämförelse med samfälligheter i tätort. Det gäller både uppdrag på statlig och kommunal nivå.

Långsiktighet för föreningens verksamhet

Resultaten visar tydligt att organisationer på landsbygderna har sämre ekonomiska förutsättningar än de i tätort. Både ideella föreningar och samfälligheter uttrycker att detta gäller både för att bedriva sin kärnverksamhet och för att utveckla den.

Ideella föreningar har en sämre ekonomisk situation än samfälligheter. Det är också vanligare att de har diskuterat nedläggning. Den vanligaste anledningen till att man diskuterat nedläggning är bristande tid och engagemang. Några uppger dålig ekonomi som orsak.

Bland samfälligheterna är det mycket ovanligt att diskutera nedläggning. Det kan bero på att nästan hälften ser sig som ersättare till offentlig sektor. För samfälligheterna är det nästan dubbelt så stor andel på landsbygderna som uppger att de är beroende av offentliga medel, i jämförelse med samfälligheter i tätort.

Mångfald

Undersökningen ger visst underlag för att frågor om mångfald är mer närvarande i tätort än på landsbygder. Det är vanligare i tätort än på landsbygderna att de ser sig som röstbärare och demokratiskola. Det är också lite vanligare i tätorten att man menar att ett syfte med föreningen är att underlätta etablering på arbetsmarknad (se appendix). I tätort är det också vanligare att dialogen med det offentliga handlar om integration av asylsökande eller nyanlända och om att skapa förutsättningar för människor att engagera sig i föreningslivet. För samfälligheterna i undersökningen fanns inga sådana skillnader mellan landsbygder och tätort.

8 Hur kan det offentliga främja organisationers verksamhet?

I det här kapitlet ges en övergripande bild av hur organisationerna menar att det offentliga kan främja organisationens verksamhet.

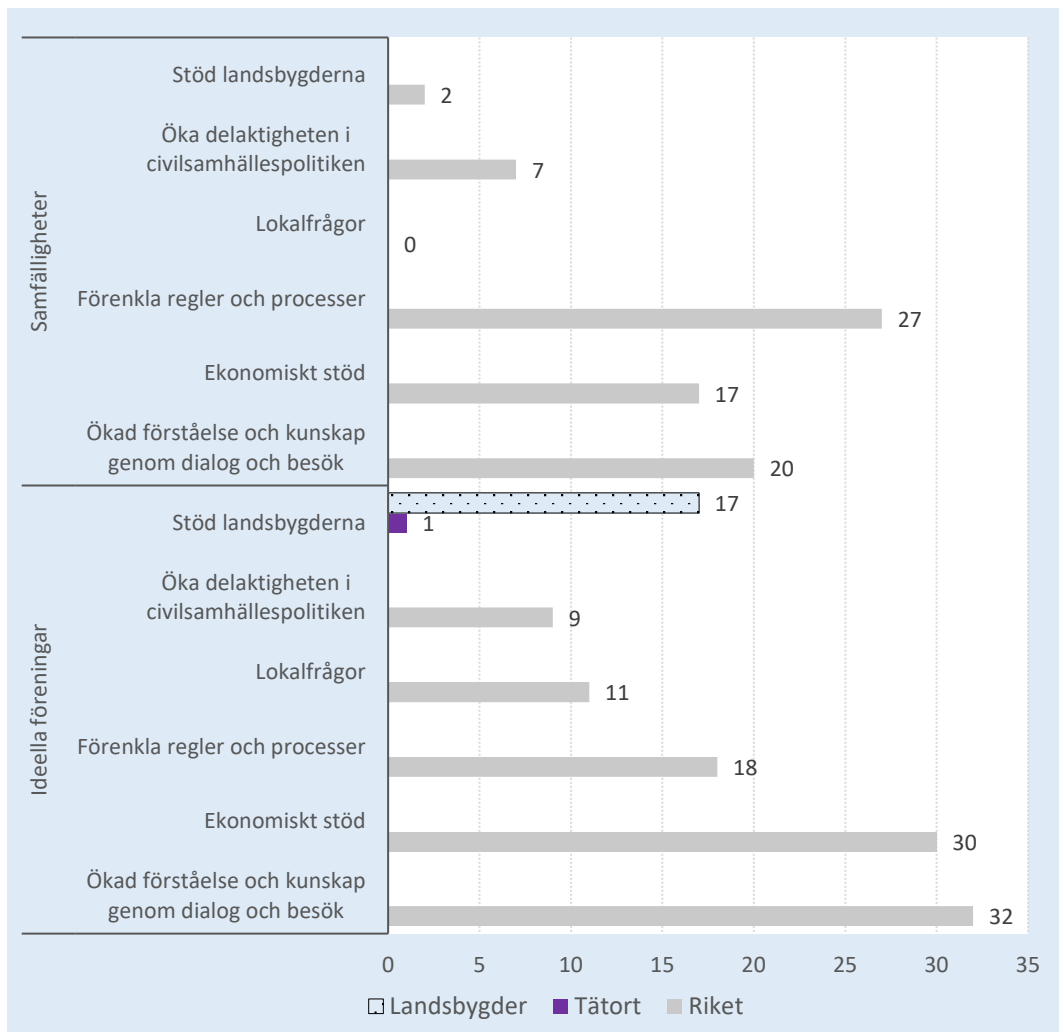
I årets uppföljning av villkoren för civilsamhället introducerade vi en öppen fråga där organisationerna gavs möjlighet att beskriva vad de tyckte att politiker eller tjänstepersoner i offentlig sektor kan göra för att främja förutsättningarna för organisationernas verksamhet. Frågan besvarades av ungefär 370 organisationer och genererade ett rikt material som vi har ambitionen att analysera närmare framöver.⁶

För att presentera materialet har vi här samlat de förbättringsområden som är vanligast under några rubriker i figur 8.1. Generellt är det inte någon skillnad mellan landsbygder och tätort. Undantaget till detta är att det bland ideella föreningar i princip enbart kommit förslag som berör landsbygder från föreningar som är baserade på landsbygderna. Här finns det också exempel på föreningar som lyfter fram spänningar mellan landsbygd och tätort inom en och samma kommun.

För att belysa vad dessa svar kan innehålla visas nedan några exempel för varje område. Svar som kunnat kopplas till en specifik organisation har undvikits och stavfel och liknande har korrigerats.

---

⁶ Svar som "inget" eller liknande har tagits bort.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017.

Figur 8.1 Förbättringsområden där det offentliga kan främja organisationers verksamhet, 2017. Procent.

Öka ekonomiskt stöd

”Mer generösa bidrag”

”Stödja organisationer långsiktigt och inte endast genom projektbidrag. Då fungerande metoder tagits fram måste de avvecklas pga. bristande ekonomiska resurser. Vårt arbete mot rasism i skolor är mycket efterfrågat ändå var vi tvungna att sluta. Då vi arbetat i områden där motståndet ofta är högt och rasistiska organisationer har framfart känns det hårt att sluta. Det är också ett allt för stort storstadsperspektiv på frågor på mindre orter måste man jobba på ett annat sätt, för detta finns ingen förståelse.”

”Mer långsiktighet i bidrag. Vi kan inte ägna tid åt att söka projektpengar för kortvariga projekt. Om man vill ha oss som en aktör bör vi få ett stöd på lång sikt som ger oss möjlighet att utveckla verksamheten. Idag går vi precis runt eller back. Kommunen borde identifiera 1) behov 2) aktörer. Sedan matcha ihop dessa med resurser. Idag är det aktörerna som ska identifiera behov (vi har inte helhetsbilden, någon med den bör identifiera behoven) och sedan ska resurserna räcka. Det gör de inte.”

Ökad förståelse och kunskap genom dialog och besök

”Ta reda på hur det verkligen fungerar genom studiebesök mm”

”Träffa den lokala organisationen för utbyte av idéer och framtidsplaner för utveckling. ”

”Komma ut och titta och se vad vi håller på med, samt kanske stötta om idéer finns. ”

Förenkla regler och processer

”Politiker måste fatta beslut och få bort tjänstemannastyret. Offentliga tjänstemän läser regelverk som "fan läser bibeln".”

”Jag skulle önska att kommunen tog över samfällighetens verksamhet. ”

”Stärka lagstiftning. ”

Öka delaktigheten i civilsamhällespolitiken

”Politiker bör mer främja ideella organisationers arbete över hela året. ”Marknadsföra” ideella krafter över hela året. Syfte att leda till långsiktig attitydförändring till att fler skall engagera sig. Mycket svårt med avvägandet. MYCKET görs redan idag men kanske mest mot idrotten. Men de börjar få det svårt också med funktionärer som vill engagera sig. ”

”Skapa politiska möjlighetsstrukturer, bidrag i generell form, det kostar att ha ett kansli, föra medlemsregister etc. Att ekonomiskt stödja föreningslivet är också att stödja demokratin i samhället, det är grunden, då blir det tillit och tolerans mellan medborgare. Bidra till att nätverk skapas. Möteslokaler är också en bristvara. Lokaler där dagens människor lever och bor. Många lokaler är på andra platser. ”

”Ta tillvara all kunskap som finns i föreningslivet. ”

Lokalfrågor

”Ökad förståelse för att så kallade marknadsmässiga lokalhyror inte fungerar för ideella organisationer. I och med att vi verkar som orkester så behöver vi lokaler för repetition och konsert och det är dyra lokaler att hyra. Liten förståelse från kommunen vad gäller de förutsättningar när kommunens verksamhet har vinstkrav.”

”Vi behöver hjälp att få fortsätta hyra NN-skolans lokaler, eftersom vi använder klassrum, piano och idrottshall.”

”Tillhandahålla lokal hyresfritt. Öka bidragen så att verksamheten kan utvecklas ytterligare. Samråd för att öka kunskapen om verksamheten. Mycket viktigt att stödja mötesplatser på landsbygden. Människor måste känna trygghet - få kontakt med varandra på sin boendeort. Känna samhörighet och kunna vara med och påverka saker i sin närhet i gruppen.”

Stöd landsbygderna

”Mycket viktigt att stödja mötesplatser på landsbygden. Människor måste känna trygghet - få kontakt med varandra på sin boendeort. Känna samhörighet och kunna vara med och påverka saker i sin närhet i gruppen. ”

”Upprinnelsen till vår organisation och en stor del av dess "användning" såsom varande en bygdeförening har bestått i att bevaka och "känna av" beslut och tankar från ovan nämnda politiker och tjänstepersoner. Under föreningens 40-åriga historia har kampen handlat om vägar, byggförbud, hot mot skola, hot mot förskola, nedläggning av skola, avlopp mm. Politiker och tjänstepersoner i offentlig sektor skulle kunna anamma en landsbygdsutvecklingspolitik värd namnet. ”

”Indirekt kan offentlig sektor i form av stat/region/kommun föra en politik som inte i de flesta avseenden missgynnar landsbygden. I vår by finns det yngre familjer som söker boende men inte hittar lämpliga objekt. Att bygga nytt på landsbygden är i stort sett omöjligt då bankerna inte beviljar lån till bostadsbyggande på landsbygden. Skälet är naturligtvis att marknadsvärdet av ett nybyggt hus är lägre än byggkostnaden. När diskussioner uppkommer, som det gjort i vår kommun, om att lägga ner skolor så är det alltid självklart att vi från landsbygden ska åka till närmaste stad för att gå i grundskolan. Tanken att man ska behålla en relativt ny och väl fungerande byskola till förmån för en gammal nedsliten skola i tätorten är aldrig ett alternativ. Ja man skulle kunna fylla på med många fler exempel. ”

9 Förbättringsområden och förslag

I det här kapitlet presenteras förbättringsområden och förslag på hur organisationer i civilsamhället kan främjas.

Att söka pengar behöver bli enklare och ta mindre tid

Det är tydligt att civilsamhället i stor utsträckning är beroende av stöd för att bedriva och utveckla sin verksamhet. Detta gäller såväl ideella föreningar som samfälligheter. Årets tema visar också att organisationer på landsbygderna, definierat som utanför tätorter, har sämre ekonomiska villkor än övriga organisationer. För samfälligheter på landsbygderna är också offentliga bidrag en mycket viktigare inkomstkälla än i tätort.

Myndigheten bedömer

Det ekonomiska stödet till civilsamhällets organisationer är centralt för många organisationer. Att söka bidrag är resurskrävande på flera sätt, det tar tid och det krävs kompetens. Det finns skäl att se över villkoren för ekonomiskt stöd till det civila samhället.

MYNDIGHETEN FÖRESLÅR

- *Gör ekonomiskt stöd mer långsiktigt*
- *Förenkla och anpassa ansökningsprocesser*

Motivering

Gör ekonomiskt stöd mer långsiktigt

Den här undersökningen bekräftar resultat som framkommit tidigare, nämligen att det tar tid och kraft för organisationer att söka pengar. För de ideella föreningar som har diskuterat att lägga ner sin verksamhet är det vanligaste skälet till detta en brist på tid och engagemang. Föreningarna efterfrågar mer långsiktigt stöd, som avser en längre tidsperiod. Kvaliteten på verksamheten kan öka genom att det möjliggör ett långsiktigt perspektiv och frigör resurser som annars skulle ha använts för att söka pengar.

Förslaget ligger i linje med den skrivelse som regeringen nyligen överlämnat till riksdagen, där man föreslår att bidrag till civilsamhället ska löpa över två år. Statliga bidrag till det civila samhällets organisationer ska bli mer långsiktiga, förutsägbara och enhetliga vilket har undersökts i ett uppdrag som redovisats i en departementspromemoria som nu är ute på remiss (Skr. 2017/18:246). Departementspromemorian (Ds 2018:13) om långsiktigt stöd till det civila samhället publicerades nyligen och är i dagsläget ute på remiss. MUCF ställer sig bakom ambitionen och avser att ge ett mer fylligt svar inom ramen för remissförfarandet.

Förenkla och anpassa ansökningsprocesser

I underökningen framkommer att det finns många svårigheter i ansökningsprocesser. Det gäller inte bara enskilda bidragsformer utan kan också gälla samordning av olika bidrag.

I referensgruppen som var involverad i arbetet med rapporten framkom att det finns exempel både på lyckade förenklingar av ansökningsprocesser och på bidrag där situationen för de sökande inte beaktats i tillräcklig grad. För de bidrag där så är möjligt bör man förenkla ansökningsprocesserna så mycket som möjligt. Från referensgruppen betonades att när satsningar görs på civilsamhället så bör representanter från det civila samhället vara delaktiga i utformningen av stödet redan från början. På så sätt kan ansökningsprocesser fungera bättre redan från början.

En framkomlig väg för att samordna ansökningsprocesser skulle kunna vara att skapa en myndighetsgemensam databas över bidrag. MUCF avser att ta med diskussionen kring att förenkla och anpassa ansökningsprocesser till myndighetsnätverket för bidragsgivande myndigheter. Bidragsgivare bör se över hur deras ansökningsprocesser kan förenklas utan att kvaliteten på bidragsbesluten och uppföljning av användandet av bidragsmedel försämras.

Engagemang och samarbete behöver öka

I undersökningen framkommer att organisationerna önskar att offentliga tjänstepersoner har mer kunskap om deras villkor och förutsättningar. Resultaten visar tydligt att föreningarna önskar sig en förbättring av samarbetsklimatet. I de öppna svaren är det många som uttrycker att det offentliga behöver inse värdet av den verksamhet som det civila samhället bedriver. Kontakterna mellan civilsamhället och offentliga tjänstepersoner ökar men det civila samhällets aktörer upplever ändå en kunskapsbrist hos offentliga aktörer (SOU 2016:13). Myndigheten har tidigare tagit fram en sammanställning över vad det är som civilsamhället önskar att det offentliga har en större kunskap om (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2017b).

Förslagen som framkommit i den här undersökningen handlar i stort om att offentligt anställda behöver besöka verksamheter för att få en förståelse för hur man arbetar, vad man arbetar med och vad man uppnår med sin verksamhet. Det verkar finnas en stark tro på att detta kommer leda till en ökad vilja att ge stöd organisationernas verksamhet på många sätt: bidra till att synliggöra, samordna verksamhet och att samarbeta mer. Särskilt på den gleasa landsbygden finns ett större behov av samordning och samarbete mellan civilsamhällets organisationer och det offentliga.

MUCF avser att undersöka möjligheten att utveckla stöd till kommunens föreningssamordnare. I myndighetens förstärkta uppdrag gentemot civilsamhället (Regeringsbeslut 2017) ingår att fungera som utvecklat kunskapsstöd till det civila samhället om det offentliga regelverket. Myndigheten ska även under 2018 särskilt prioritera att inhämta erfarenheter från, och sprida kunskaper till strategiskt utvalda målgrupper inom offentlig sektor om metoder för dialog och samverkan med organisationer i civilsamhället. MUCF står inför att utveckla ett förnyat förhållningssätt för sitt arbete gentemot kommuner i syfte att i större utsträckning fungera som kunskapsstöd även för dem. På myndigheten finns både kunskap om civilsamhället och erfarenhet av hur man ger stöd till kommuner, utifrån mångårigt arbete för att stödja kommuner inom ramen för ungdomspolitikens prioriterade frågor. Det finns därmed goda möjligheter att utveckla ett effektivt koncept för att ge stöd till kommuner. Utöver att under de närmaste åren identifiera goda exempel på när rollen föreningssamordnare har använts ser MUCF framför sig att vägledning kan behövas för att främja kvaliteten på föreningssamordnarens arbete. MUCF avser att under året undersöka möjligheterna att systematiskt främja förekomsten av en sådan funktion hos kommuner inom ramen för det uppdrag som myndigheten har.

Myndigheten bedömer

Mer kontakt genom dialog och samarbete skulle leda till bättre villkor för organisationer i civilsamhället.

MYNDIGHETEN FÖRESLÅR

- *Ge stöd till kommuners möjligheter till engagemang genom föreningssamordnare*

Motivering

Ge stöd till kommuners möjligheter till engagemang genom föreningssamordnare

Ideella föreningar har i ganska stor utsträckning kontakt med kommuner. Kommuner använder näringslivssamordnare för att ge stöd till kommunens näringsliv. I referensgruppen diskuterades möjligheten till motsvarande tjänst inriktad på civilsamhället. En föreningssamordnare skulle kunna arbeta med motsvarande frågor gentemot civilsamhällets organisationer. Konkret skulle en sådan funktion arbeta för att skapa förutsättningar för ett utvecklat föreningsliv i kommunen. En sådan funktion finns redan i en del kommuner. MUCF avser som ett första steg identifiera och sprida ett antal goda exempel på denna typ av arbete inom kommunerna.

Referenser

- Blennerger, E. (1993). Begrepp och modeller. I Socialtjänstkommittén (Red.), *Frivilligt socialt arbete: kartläggning och kunskapsöversikt. SOU 1993:82*. Stockholm: Fritzes.
- Cras, P. (2017). *Landsbygdssamhällets medborgarskap. En studie av organisering av service och infrastruktur i gränslandet mellan det ideella, kommersiella och politiska*. (Doktorsavhandling. Acta Universitatis agriculturae Sueciae 2017: 76). Uppsala: Institutionen för stad och land, Sveriges lantbruksuniversitet.
- Ds 2018:13 *Långsiktigt stöd till det civila samhället*. Stockholm: Kulturdepartementet.
- FORMAS (2007). *Forskningsstrategi 2006 – Kunskap om landsbygdens utveckling*. Forskningsrådet Formas. Rapport R4:2007
- Harding, T. (2012). *Framtidens civilsamhälle*. Underlagsrapport 3 till Framtidskommissionen. Stockholm: Fritzes förlag
- Jordbruksverket (2013). *Allt om landet. Allt om föreningsliv och kultur på landsbygden*. Jönköping: Jordbruksverket.
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2015). *Villkor för ideella föreningar och trossamfund – civila samhällets villkor 2014*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2016). *Villkor för organisationer med social inriktning – civila samhällets villkor 2015 med fokus på flyktningmottagande*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2017a). *Utvecklingen av ideella föreningars villkor. Civila samhällets villkor 2016 med fokus på ideella föreningar i utsatta områden*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2017b). *Offentliga aktörers behov av kunskap om det civila samhället. Det civila samhällets syn på vad offentliga aktörer bör veta*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2018). *Partsgemensamt forum 2017. En dialog om det civila samhällets villkor*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.
- Putnam, R.D., Leonardi, R. & Nanetti, R. (1993). *Making democracy work – civic traditions in modern Italy*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.
- Regeringens proposition 2009/10:55 *En politik för det civila samhället*.
- Regeringsbeslut (2017). *Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2017-12-13 U2017/01398/UF U2017/02966/UF U2017/03289/UF m.fl.*
- Statistiska centralbyrån (2017a). *Översyn av metod och definition för SCBs avgränsningar av koncentrerad bebyggelse*. Stockholm: Statistiska centralbyrån
- SFS 1973:1150 *Lag (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter*
- SFS 2015:49 *Förordning (2015:49) med instruktion för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor*.
- Skr. 2017/18:246 *En politik för engagemang – långsiktighet och oberoende för civilsamhället*.
- SOU 2016:13 *Palett för ett stärkt civilsamhälle*. Betänkande av Utredningen för ett stärkt civilsamhälle. Stockholm: Wolters Kluwer.
- SOU 2017:1. *Parlamentariska landsbygdskommittén (2017). För Sveriges landsbygder: en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd: slutbetänkande*. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Ungdomsstyrelsen (2013). *Dialog, självständighet och långsiktiga förutsättningar – en uppföljning med ideella föreningar i fokus. Civila samhällets villkor 2012*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Elektroniska källor

Jordbruksverket.

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/landsbygdfiske/lokaltledutvecklinggenomleader/lokaltledutveckling20142020/meromleadermetoden.4.37e9ac46144f41921cd13e37.html>, 24 April 2018, kl. 10.00.

SCBs företagsregister (2017b). Sverige. Statistiska centralbyrån (utgivare). Stockholm: Statistiska centralbyrån.

Svenska Kyrkan. <https://www.svenskakyrkan.se/statistik>. 20 maj 2018, kl. 19.22.

Bilaga 1: Arbete med referensgrupp

Arbete med referensgrupp

Alla organisationer som under 2017 ingick i Partsgemensamt forum bjöds in att delta i en referensgrupp till den här studien. I Partsgemensamt forum träffas representanter från regeringen och civilsamhället regelbundet för att diskutera hur förutsättningarna för det civila samhällets organisationer kan förbättras. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor sammankallar och administrerar forumet. Av deltagarna i Partsgemensamt forum tackade en organisation ja. Därutöver bjöd MUCF in andra organisationer, som inte ingick i forumet, att delta i referensgruppen. Enbart organisationer som verkar för landsbygdsfrågor deltog i referensgruppens arbete.

Referensgruppen bjöds in till två möten. På det första mötet som ägde rum under hösten 2017 diskuterades undersökningens upplägg inför att enkäten skulle skickas ut. En stor del av diskussionen handlade om frågornas utformning. Även vilka organisationer (juridisk form) som skulle inkluderas i undersökningen diskuterades. Inför det andra mötet som ägde rum under våren 2018 fick gruppen ta del av preliminära resultat av undersökningen. På mötet diskuterades även hur analysen kunde fördjupas samt konsekvenserna av den indelning av tätort och landsbygder som valts. Inför publiceringen av rapporten fick referensgruppen möjlighet att läsa de delar av texten som anknöt till dessa diskussioner.

Nedanstående organisationer deltog i referensgruppen

Organisationerna har själva skrivit texterna.

Bygdegårdarnas Riksförbund samlar över 1400 mötesplatser i hela landet.

Bygdegården – den naturliga mötesplatsen – är en allmän samlingslokal öppen för alla och förvaltd av en ideell styrelse, utsedd på demokratiska grunder.

Give it forward är en fristående, politiskt och religiöst obunden riksorganisation som grundades år 2008 med visionen om att sprida större möjligheter till fler människor. Detta genom ”give it forward modellen” som är en metodik för hur möjligheter kan skickas vidare i nätverk med varandra. Vi delar med oss av jobb, styrelseuppdrag och affärsmöjligheter som ofta tillsätts genom slutna nätverk och kan synliggöras i nätverk hos oss.

Statistiska centralbyrån har sedan 2010 ett regeringsuppdrag att ta fram statistik om det civila samhället. Grunduppdraget är att ta fram och redovisa statistik utifrån FN:s statistiksystem för satelliträkenskaper om icke vinstdrivande organisationer. Utöver satelliträkenskaper ska ekonomisk statistik redovisas över relationen mellan offentlig sektor och det civila samhället samt statistik över befolkningens deltagande i civila samhället.

Sveriges Hembygdsförbund är riksförbund för hembygdsrörelsens 2000 föreningar och drygt 400 000 medlemmar som delar ett intresse för hembygdens historia, miljö och sociala liv. Organisationen är politiskt och religiöst obunden och organisationens vision är en levande hembygd öppen för alla.

Riksorganisationen Hela Sverige ska leva jobbar med att stärka lokalt och påverka nationellt. Genom samverkan, lokala projekt och olika former av stöttning och kunskapsöverföring stärker organisationen lokala föreningar och andra medlemmar som jobbar med lokal utveckling och landsbygdsutveckling. För att påverka den politik som gör de lokala föreningarnas arbete möjligt bedriver Hela Sverige ska leva opinionsbildning och för dialog med beslutsfattare. Hela Sverige ska leva har drygt 5 000 lokala utvecklingsgrupper, 24 länsavdelningar och cirka 40 nationella organisationer som medlemmar.

Unga på landsbygden är en ideell förening för alla som vill utmana den urbana normen, förändra attityder och underlätta för ungas organisering. Arbetet vi gör drivs framåt av, med och för främst unga som bor och verkar på landsbygden och i samarbete med andra föreningar, grupper och personer.

Bilaga 2: Metod och genomförande

Hur informationen har hämtats in

Undersökningen baseras på enkäter som har skickats till aktiva föreningar. Enkäterna har kunnat besvaras i pappersform eller på webben.

Markör har stått för det praktiska genomförandet på uppdrag av MUCF. Tidsperioden då materialet samlades in var vecka 44 år 2017 till och med vecka 10 år 2018. Av pedagogiska skäl heter vår undersökning som Civila samhällets villkor 2017, även om några veckor kan avse 2018.

Hur föreningarna har valts ut

Urvalet gjordes med hjälp av SCB och Företagsregistret och utgår från arbetsställen, det vill säga verksamheter som är kopplade till en specifik adress. En och samma organisation med tillhörande organisationsnummer kan ha flera arbetsställen, men oftast motsvarar ett arbetsställe en organisation. Enbart ekonomiskt aktiva organisationer ingick i urvalet.

Definition av landsbygder och tätort

Undersökningen utgick från SCBs definition av tätort som en ort där minst 200 invånare bor nära vandra. För att betraktas som en organisation på landsbygd skulle organisationen vara registrerad på en adress som ligger minst 5 km utanför tätorter med en befolkning större än 100 000 invånare eller 2,5 km utanför resterande tätorter.

Två urval ger landsbygder och tätort

Med den definition av landsbygder som valts hamnar en relativt liten del av organisationerna på landsbygderna, ungefär 7 procent. Det var ungefär 43000 ekonomiskt aktiva organisationer som kunde kopplas till en adress, varav ungefär 3100 var utanför tätort. Eftersom vi vill ha två ungefär lika stora grupper att jämföra behövde vi göra två urval. I det ena gjordes ett slumpmässigt urval av 1000 stycken enbart från de organisationer som är baserade på landsbygderna. Detta urval benämns i rapporten som "Landsbygder". I det andra urvalet gjordes ett slumpmässigt urval av 1000 organisationer från hela riket. Detta urval benämns i rapporten som "Riket". I detta andra urval gjorde slumpen att några organisationer var baserade på landsbygderna. Det andra urvalet används i rapporten som "Tätort" när organisationerna från landsbygderna tagits bort. SCB tog fram urvalen.

Typ av organisation

Inledningsvis avsåg vi att jämföra skillnader mellan landsbygder och tätorter för tre typer av organisationer – ideella föreningar, samfälligheter och trossamfund – men utan att skilja mellan dessa tre typer av föreningar. Under undersökningens gång frångick vi detta. I diskussioner med referensgruppen framkom att det i flera frågor var viktigt att skilja ideella föreningar från samfälligheter. Inledande analyser visade också att skillnaderna mellan ideella föreningar och samfälligheter är så stora att resultaten ibland blir missvisande när de undersöks tillsammans. Eftersom trossamfunden var få till antalet är det inte möjligt att göra jämförelser mellan tätort och landsbygd. Därför ingår inte trossamfunden i analyserna i rapporten. Se bilaga för några övergripande resultat för trossamfund.

Svarsfrekvens

De ideella föreningarna är fler än samfälligheterna och de svarade i högre utsträckning på enkäten. Föreningarna svarar i lika stor utsträckning oberoende av om de är baserade på landsbygden eller i tätort. Samfälligheterna är vanligare på landsbygden än i tätort; i urvalet utgör de 36 procent på landsbygden och 24 procent i tätort. Samfälligheter på landsbygden besvarade enkäten i högre utsträckning än de i tätort.

B 2.1 (tabell i bilaga 2). Antal i urval, svar antal och svarsbenägenhet. 2017. Procent

		Urval	Antal svar	Svarsfrekvens i procent
Ideella föreningar	Landsbygder	621	295	48
	Tätort	654	312	48
Samfälligheter	Landsbygder	401	171	43
	Tätort	212	80	38
Totalt		1 888	858	45

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017.

Presentation av resultat

Alla skillnader som kommenteras i texten är statistiskt signifikanta på 95%-nivån, om inte annat anges. För att göra rapporten mer lättillgänglig återges inte alla resultat i den löpande texten. Ytterligare information finns istället i bilagor.

I några figurer och tabeller har vi valt att visa resultat även för ett lågt antal respondenter. Att låta detta synas i figuren gör det enklare för läsaren att konstatera att andelen är låg, än att enbart skriva om det i texten. Däremot bör man undvika att tolka låga procentsiffror som exakta estimat.

Sammanställningen utifrån civilsamhällespolitikens principer

I kapitel 7 görs sammanställningar av organisationernas villkor utifrån civilsamhällespolitikens principer. Då har frågorna i enkäten använts på ett annat sätt än i de tidigare kapitlen. Detta är sammanställt i nedanstående tabell.

B 2.2 (tabell i bilaga 2) Frågor i enkäten som används till sammanställning utifrån civilsamhällespolitikens principer

	Frågor i enkäten
Självständighet och oberoende	7, 9, 10, 11
Dialog	10, 12, 13, 14
Kvalitet	16, 17
Längsiktighet	5, 6, 7, 19
Öppenhet och insyn	10, 12, 13, 14, 17
Mångfald	1, 4, 15

Bilaga 3: Översikt av trossamfund

I det ursprungliga urvalet ingick ideella föreningar, samfälligheter och trossamfund. Inledande analyser visade att trossamfunden skiljer sig väsentligt från de andra två typerna av organisationer. Eftersom de utgör en så liten del av organisationerna, enbart 5 procent, är de inte inkluderade i rapportens huvudsakliga analyser. Här redovisas några resultat för de trossamfund som besvarade enkäten.

B 3.1 (tabell i bilaga 3). Antal i urvalet, antal svar och svarsfrekvens

	Urval	Antal svar	Svarsfrekvens i procent
Landsbygder	61	21	34
Tätort	56	24	43
Totalt	117	45	38

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017.

B 3.2 (tabell i bilaga 3). Antal enskilda personer som är medlemmar, 2017. Procent

	Landsbygder	Tätort
1-100	0	4
101-500	5	4
Fler än 500	95	91
N	19	23

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017.

B 3.3 (tabell i bilaga 3). Typ av medlemskap, 2017. Procent

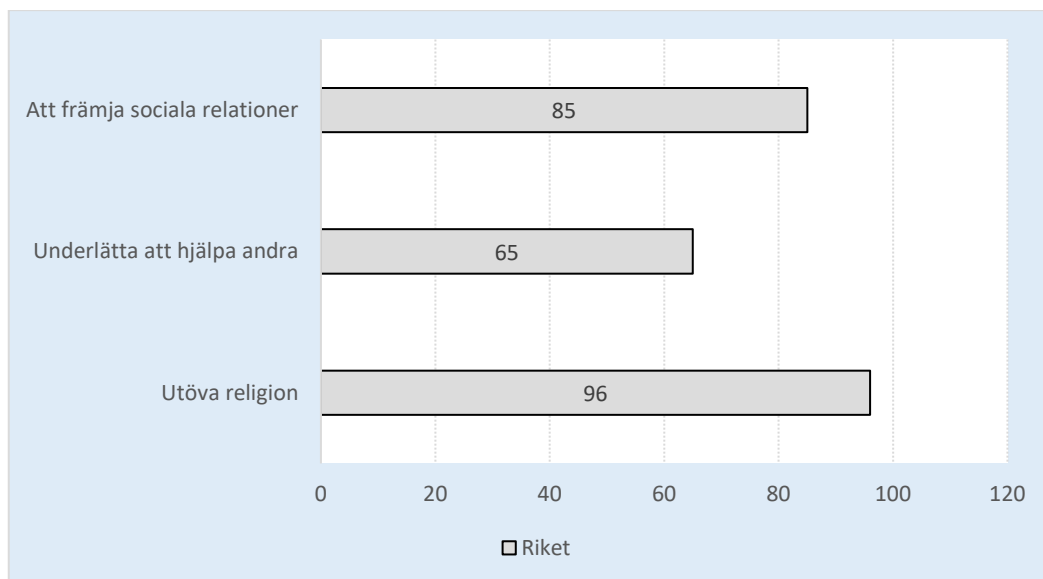
	Landsbygder	Tätort
Enskilda individer	100	96
Organisationer	0	0
Både enskilda individer och organisationer	0	4

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017.

B 3.4 (tabell i bilaga 3). Antal anställda, 2017. Procent

	Landsbygder	Tätort
Inga anställda	19	0
1-5 anställda	57	21
5 eller fler anställda	24	79

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkätundersökning Civila samhällets villkor 2017.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, enkätundersökning *Civila samhällets villkor 2017*.

B 3.5 (figur i bilaga 3). De tre vanligaste syften som trossamfund uppger stämmer mycket bra för deras organisation, 2017. Procent.

Bilaga 4: Enkät

Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällesfrågor

Förutsättningar och villkor för ideella organisationer 2017

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ansvarar för att det finns samlad kunskap om ideella organisationer i Sverige. Vi genomför denna undersökning för att belysa hur ideella föreningar, samfälligheter och trossamfund ser på sina förutsättningar. I år vill vi särskilt hämta in uppgifter som ger regeringen underlag för beslut som kan bidra till utvecklingen i Sveriges landsbygder.

Alla svar är viktiga och kan bidra till förbättrade villkor för din verksamhet!

Undersökningens resultat redovisas för Sveriges regering i maj 2018 och kan i slutänden bidra till politiska beslut som gör det lättare för ideella organisationer att bedriva sin verksamhet. Dina svar är mycket värdefulla för detta arbete och går inte att ersätta med någon annans. Här kan du läsa om tidigare undersökningars resultat: www.mucf.se/publikationer/kategori/politiken-det-civila-samhallet. Det är frivilligt att delta i undersökningen, men svaren från din organisation är mycket viktiga för att resultaten ska bli tillförlitliga.

Enkäten tar 15 minuter att besvara

Enkäten är riktad till den verksamhet som står på adressetiketten. Ibland kan enkäter vara adresserade till organisationer som har snarlika namn och samma adress men olika organisationsnummer. I detta fall vill vi be er att svara för och var och en av dessa. Enkäten tar uppskattningsvis 15 minuter att besvara. Om du själv har svårt att svara kan du ge enkäten till någon annan person i din organisation som har god kunskap om er verksamhet. Det kan hända att vissa frågor inte upplevs relevanta för den verksamhet som du representerar. Vi vill ändå be dig att svara så gott det går. Frågorna avser er verksamhet under de senaste tolv månaderna, det vill säga främst 2017.

Svara på papper eller elektroniskt!

Vi är mycket tacksamma om du svarar på frågorna och skickar in enkäten i det portofria svarskuvertet så snart som möjligt. Vill du besvara enkäten på webben istället? Gå in på www.XX. Logga in med:

Anonymitet och hantering av enkätaterialet

Adresserna har tagits fram av Statistiska centralbyrån (SCB) inklusive uppgifter om organisationens säteskommun, verksamhetsområde, branschkod och uppgift om antal anställda (storleksklass). Undersökningsföretaget Markör har därefter gett varje organisation ett unikt löpnummer. Markör genomför utskicket av enkäterna och påminnelser samt registrerar svaren. När MUCF analyserar materialet kommer dock kopplingen till den enskilda organisationen att vara borttagen. Genom att skicka in enkätsvaret godkänner ni behandlingen av uppgifterna. Resultatet redovisas i form av övergripande tabeller och diagram. Ingen kommer att veta hur just din organisation har svarat.

Förutom vid MUCF kan uppgifterna som hör till undersökningen komma att användas av forskare och andra myndigheter för statistik- och forskningsändamål. Sådan verksamhet omfattas av sekretesslagen (enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)).

Vid frågor om undersökningen, kontakta Marit Gisselmann på MUCF. Om den verksamhet som enkäten har adresserats till har upphört eller inte är aktiv ber vi dig att kontakta Markör på magnus.olsson@markor.se. Vänligen kontakta även Magnus om du inte vill delta i undersökningen och inte få påminnelse.

Ett stort tack på förhand för din medverkan!

Marit Gisselmann
Undersökningsledare
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
Marit.gisselmann@mucf.se, tel.: 08-566 219 50

Magnus Olsson
Projektledare
Markör
magnus.olsson@markor.se, tel.: 0720-583150

A. FRÅGOR OM DIN ORGANISATION SOM HELHET

1. Organisationer kan ha olika inriktningar eller syften med sin verksamhet. Hur väl stämmer, enligt din uppfattning, följande påståenden in på den organisation som du representerar?

Ett viktigt syfte för den organisation jag representerar är...

Markera med ett kryss för varje rad.

	Stämmer mycket dåligt	Stämmer ganska dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer mycket bra
	1	2	3	4
Att underlätta eller möjliggöra utövandet av ett fritidsintresse eller en hobby	☐	☐	☐	☐
Att möta lokalsamhällets behov av infrastruktur eller service (t.ex. tillgång till vägar, vatten, bredband eller drivmedel)	☐	☐	☐	☐
Att förbättra livsvillkoren för våra medlemmar	☐	☐	☐	☐
Att förbättra livsvillkoren för en viss grupp människor i befolkningen (utöver medlemmar)	☐	☐	☐	☐
Att påverka människors åsikter eller beteende i någon riktning	☐	☐	☐	☐
Att verka för medlemmarnas eller ägarnas ekonomiska intresse	☐	☐	☐	☐
Att främja sociala relationer mellan människor	☐	☐	☐	☐
Att underlätta eller möjliggöra utövandet av religion eller livsåskådning	☐	☐	☐	☐
Att påverka politiska beslut inom något område	☐	☐	☐	☐
Att underlätta eller möjliggöra människors organisering i föreningar och organisationer	☐	☐	☐	☐
Att understödja eller möjliggöra en viss livsstil eller identitet	☐	☐	☐	☐
Att underlätta för människor att göra frivilliga/ideella arbetsinsatser för att hjälpa andra människor	☐	☐	☐	☐
Att verka för jämställdhet mellan kvinnor och män i samhället	☐	☐	☐	☐
Att underlätta människors etablering på arbetsmarknaden	☐	☐	☐	☐
Att bedriva en verksamhet som tar ett socialt eller miljömässigt ansvar	☐	☐	☐	☐

Annat viktigt syfte: _____

2. Vilken typ av medlemmar har den organisation du tillhör?

Markera endast ett svarsalternativ.

- 1 Bara enskilda personer
- 2 Bara andra föreningar/organisationer → Gå direkt till fråga 4.
- 3 Både enskilda personer och föreningar/organisationer är medlemmar

3. Om din organisation har medlemmar, ungefär hur många enskilda personer är medlemmar i den organisation du tillhör?

Med medlemmar avser vi medlemmar som finns i ett medlemsregister eller motsvarande.

Ange antal: _____

4. Ibland talas det om civilsamhällets olika samhällsroller. Här ber vi dig att karakterisera din organisation i relation till dessa roller. I vilken utsträckning stämmer följande påståenden in på din organisation?

Markera med ett kryss för varje rad.

	Inte alls 1	I ganska liten utsträckning 2	I ganska stor utsträckning 3	I mycket stor utsträckning 4
Min organisation ger röst åt vissa grupperns behov eller påverkar beslutsfattare och det allmänna samtalet (röstbärare/opinionsbildare).	☐	☐	☐	☐
Min organisation bidrar till att människor lär sig och praktiserar demokratiska rättigheter, färdigheter och värderingar (demokratiskola).	☐	☐	☐	☐
Min organisation ger service till medlemmar eller andra, hjälper människor med praktiska frågor eller utför välfärdstjänster (servicegivare/utförare).	☐	☐	☐	☐
Min organisation är en mötesplats där människor träffas för att umgås eller för gemensamma aktiviteter (arena för gemenskap).	☐	☐	☐	☐

Lagar, regler och ekonomi

5. Hur väl stämmer följande påståenden in på den organisation som du representerar?

Markera med ett kryss för varje rad.

	Stämmer mycket dåligt 1	Stämmer ganska dåligt 2	Stämmer var- ken bra eller dåligt 3	Stämmer ganska bra 4	Stämmer mycket bra 5
Vi har under det senaste året haft <i>ekonomiska förutsättningar</i> att genomföra vår kärnverksamhet.	☐	☐	☐	☐	☐
Vi har under det senaste året haft <i>ekonomiska förutsättningar</i> att utveckla verksamheten på det sätt vi önskat.	☐	☐	☐	☐	☐
Det finns <i>lagar eller regler</i> som försvårar för oss att bedriva vår kärnverksamhet.	☐	☐	☐	☐	☐
Det finns <i>lagar eller regler</i> som försvårar för oss att utveckla verksamheten på det sätt vi önskar.	☐	☐	☐	☐	☐

6. Hur anser du att förutsättningarna för den organisation du representerar att bedriva sin verksamhet har förändrats under de senaste tre åren?

Markera med ett kryss för varje rad.

	Försämrats mycket 1	Försäm- rats något 2	Varit oföränd- rad/e 3	Förbättrats något 4	Förbättrats mycket 5	Vet inte 6
Under de senaste tre åren har min organisations <i>ekonomi</i> ...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Under de tre senaste åren har <i>lagar eller regler</i> som påverkar min organisation...	☐	☐	☐	☐	☐	☐

7. Vilka var de tre största inkomstkällorna för din organisation under de senaste 12 månaderna?

Läs igenom alla alternativ. Markera sedan med ett kryss i varje kolumn, totalt tre kryss.

	Största inkomstkällan	Näst största inkomstkällan	Tredje största inkomstkällan
	1	1	1
Medlemsavgifter (räkna inte med begravningsavgift om ni är ett trossamfund)	☐	☐	☐
Avkastning på eget kapital/finansiella intäkter	☐	☐	☐
Övrig försäljning av varor och tjänster (inklusive lotterier, deltagaravgifter och uthyrning av lokaler/fastigheter)	☐	☐	☐
Transfereringar/överföringar från huvudman eller paraplyorganisation (inklusive omfördelningssystem mellan organisationer)	☐	☐	☐
Offentligt upphandlad verksamhet (inklusive aktiviteter inom ramen för LOV, lagen om valfrihetssystem)	☐	☐	☐
Annan ersättning för utförande av <i>uppdrag</i> åt kommun, stat eller region/landsting (t.ex. uppdragsersättning)	☐	☐	☐
Bidrag för <i>verksamheten</i> från kommun, stat eller region/landsting (t.ex. organisations-, verksamhetsbidrag eller aktivitetsstöd)	☐	☐	☐
Bidrag för att driva <i>projekt</i> från kommun, stat eller region/landsting	☐	☐	☐
Bidrag för lokal eller anläggning	☐	☐	☐
Bidrag från någon av EU:s fonder eller annat EU-organ	☐	☐	☐
Gåvor från enskilda personer (donationer/insamling)	☐	☐	☐
Sponsring eller gåvor (från företag/näringslivet)	☐	☐	☐
Bidrag från icke-statliga fonder eller stiftelser	☐	☐	☐
Inkomst från finansiärer utomlands (enskilda individer eller organisationer)	☐	☐	☐
Annan inkomstkälla	☐	☐	☐

Annan (ange vilken): _____

8. Ungefär hur stor andel av era totala intäkter stod den största inkomstkällan för?

____ procent

9. I vilken utsträckning skulle du säga att din organisation i nuläget är beroende av offentliga medel (t.ex. bidrag eller stöd från stat, region eller kommun) för att...

Markera med ett kryss för varje rad.

	Inte alls 1	I ganska liten utsträckning 2	I viss utsträckning 3	I ganska stor utsträckning 4	I mycket stor utsträckning 5
Bedriva sin kärnverksamhet?	☐	☐	☐	☐	☐
Utveckla/förbättra verksamheten?	☐	☐	☐	☐	☐

10. Organisationer kan arbeta på uppdrag av stat, region eller kommun genom att få ersättning för utförandet av tjänster.

Hur stor eller liten del av verksamheten i din organisation bedrivs på uppdrag av stat, region eller kommun?

Markera med ett kryss för varje rad.

	Ingen del alls 1	En mindre del 2	Ungefär hälften 3	En övervägande del 4	Hela verksamheten 5
Staten (t.ex. nationella myndigheter, Länsstyrelsen)	☐	☐	☐	☐	☐
Region (t.ex. regioner, kommunförbund, landsting)	☐	☐	☐	☐	☐
Kommun (t.ex. kommunal förvaltning eller nämnd)	☐	☐	☐	☐	☐

11. Om den organisation du representerar har bedrivit verksamhet på uppdrag av stat, region eller kommun under det senaste året...

I vilken utsträckning anser du att samarbetet har begränsat organisationens självständighet och oberoende? (t.ex. när det gäller att fritt uttrycka åsikter eller framföra kritik)

Inte alls 1	I ganska liten utsträckning 2	I viss utsträckning 3	I ganska stor utsträckning 4	I mycket stor utsträckning 5	Vi har inte haft något sådant uppdrag under året 6
☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kontakt och dialog med offentliga aktörer

Kontakt med kommuner

12. Vilka former av träffar, konsultationer eller samråd har den organisation som du representerar haft med *kommun/er* under de senaste 12 månaderna?

Flera alternativ får markeras.

- 1 Remissinstans
- 1 Deltagande i råd, samverkansorgan, referensgrupp eller liknande
- 1 Medverkan i en utredning eller kommunal ärendehantering (t.ex. samråd)
- 1 Samarbete i projekt
- 1 Uppvaktning (möte som er organisation tagit initiativ till)
- 1 Tjänsteperson eller politiker har tagit kontakt med oss för att rådgöra i någon fråga
- 1 Dialog kring verksamhet vår organisation genomför på uppdrag av kommunen
- 1 Förfrågan om vår organisation vill genomföra verksamhet på uppdrag av kommunen (ex. genom upphandling)
- 1 Kontakt med handläggare i kommunen i samband med bidragsansökan.
- 1 Annan form (ange): _____

- 1 **Nej**, ingen träff, konsultation eller samråd alls

Kontakt med regioner, kommunförbund eller landsting

13. Vilka former av träffar, konsultationer eller samråd har den organisation som du representerar haft med *regioner, kommunförbund eller landsting* under de senaste 12 månaderna?

Flera alternativ får markeras.

- 1 Remissinstans
- 1 Deltagande i råd, samverkansorgan, referensgrupp eller liknande
- 1 Medverkan i en utredning eller regional ärendehantering (t.ex. samråd)
- 1 Samarbete i projekt
- 1 Uppvaktning (möte som er organisation tagit initiativ till)
- 1 Tjänsteperson eller politiker har tagit kontakt med oss för att rådgöra i någon fråga
- 1 Dialog kring verksamhet vår organisation genomför på uppdrag från regional nivå
- 1 Förfrågan om vår organisation vill genomföra verksamhet på uppdrag från regional nivå (ex. genom upphandling)
- 1 Kontakt med handläggare på regional nivå i samband med bidragsansökan.
- 1 Annan form (ange): _____

- 1 **Nej**, ingen träff, konsultation eller samråd alls

Kontakt med statliga aktörer

14. Vilka former av träffar, konsultationer eller samråd har den organisation som du representerar haft med *regeringen* eller med *statliga myndigheter* under de senaste 12 månaderna?

Flera alternativ får markeras.

- 1 Remissinstans
- 1 Deltagande i regeringens råd, delegation eller referensgrupp
- 1 Deltagande i en statlig myndighets råd, delegation eller referensgrupp
- 1 Medverkan i en statlig utredning eller kommitté
- 1 Samarbete i projekt
- 1 Uppvakning (möte som er organisation tagit initiativ till)
- 1 Tjänsteperson eller politiker har tagit kontakt med oss för att rådgöra i någon fråga
- 1 Dialog kring verksamhet vår organisation genomför på uppdrag av regeringen eller statliga myndigheter
- 1 Förfrågan om vår organisation vill genomföra verksamhet på uppdrag av regeringen eller statliga myndigheter (ex. genom upphandling)
- 1 Kontakt med handläggare på statlig myndighet i samband med bidragsansökan.
- 1 Annan form (ange): _____

- 1 **Nej**, ingen träff, konsultation eller samråd alls

15. Det finns många viktiga frågor som ideella organisationer kan engagera sig i där civilsamhället har dialog med offentliga aktörer. Här intresserar vi oss särskilt för ett urval av teman. **Har dialogen med aktörer från offentlig sektor på statlig, regional eller lokal nivå rört någon eller några av följande frågor?**

Flera alternativ får markeras.

- 1 Lokal eller regional utveckling
- 1 Sysselsättning/arbetsmarknad
- 1 Fysisk planering (t.ex. nybyggnation, anläggningar, kraftnätsdragning och trafikfrågor)
- 1 Integration av asylsökande eller nyanlända
- 1 Digitalisering/bredband
- 1 Kommersiell service (t.ex. tillgång till livsmedel, drivmedel, post/paket, apotekstjänster och betaltjänster)
- 1 Offentlig service (t.ex. kollektivtrafik, skola, vård och omsorg)
- 1 Skapa förutsättningar för människor att engagera sig i förenings-/församlingslivet
- 1 Kulturfrågor (t.ex. kulturarv)
- 1 Inget av ovanstående

Kunskap och samarbetsklimat

16. I vilken utsträckning anser du att de tjänstepersoner från stat, region eller kommun som din organisation möter har kunskap om organisationens villkor och förutsättningar?

Markera med ett kryss för varje rad.	I mycket liten utsträckning	I ganska liten utsträckning	I viss utsträckning	I ganska stor utsträckning	I mycket stor utsträckning	Inte aktuellt/inga kontakter
	1	2	3	4	5	6
Statliga tjänstepersoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Regionala tjänstepersoner (region, kommunförbund, landsting)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunala tjänstepersoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17. I vilken utsträckning anser du att de tjänstepersoner som din organisation möter bidrar till ett öppet samarbetsklimat och en ömsesidig dialog mellan er organisation och deras egen förvaltning?

Markera med ett kryss för varje rad.	I mycket liten utsträckning	I ganska liten utsträckning	I viss utsträckning	I ganska stor utsträckning	I mycket stor utsträckning	Inte aktuellt/inga kontakter
	1	2	3	4	5	6
Statliga tjänstepersoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Regionala tjänstepersoner (region, kommunförbund, landsting)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunala tjänstepersoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐

B. VERKSAMHETEN I LOKALSAMHÄLLET

18. Vilka lokaler använde ni oftast för er verksamhet under de senaste 12 månaderna?

Flera alternativ får markeras.

- 1 Lokaler som organisationen själv äger
- 1 Kommunala offentliga platser som idrottshallar, föreningshus eller medborgarhus som fler organisationer har tillgång till (vissa tider)
- 1 Lokaler som organisationen lånar eller hyr av kommunen eller ett kommunalt bolag (långsiktigt kontrakt)
- 1 Lokaler som organisationen lånar eller hyr av andra föreningar (t.ex. församlingshus, bygdegårdar)
- 1 Lokaler som organisationen lånar eller hyr av företag
- 1 Allmänna platser, t.ex. utomhus
- 1 Privata hem
- 1 Annat, ange _____

19. Det är vanligt att ideella organisationer ger någon form av service till samhället eller sina medlemmar. Det kan handla om allt från rådgivning över besöksverksamhet till grundläggande samhällsservice och infrastruktur som bibliotek, vägar eller bredband. Om din organisation *inte* ger någon form av service ber vi dig att *gå direkt till fråga X*.

Här ber vi dig att karakterisera din organisation utifrån er servicefunktion. **I vilken utsträckning stämmer följande påståenden in på din organisation?**

Markera med ett kryss för varje rad.

	Inte alls 1	I ganska liten utsträckning 2	I ganska stor utsträckning 3	I mycket stor utsträckning 4
Vår verksamhet är ett alternativ till offentlig sektor. Vi erbjuder någon speciell metod, kompetens eller något annat unikt när vi ger service. På så sätt utmärker vi oss bland andra jämförbara aktörer.	☐	☐	☐	☐
Vår verksamhet är ett komplement till offentlig sektor. Vi är en extra resurs som kompletterar det utbud av service som offentlig sektor ger. Vi bidrar till att höja nivån på servicen.	☐	☐	☐	☐
Vår verksamhet ersätter offentlig sektor. Vi ger service som offentlig sektor inte ger. Denna service är så grundläggande att offentlig sektor borde erbjuda den.	☐	☐	☐	☐
Vår verksamhet driver utvecklingen. Min organisation är först med att utveckla nya typer av verksamheter eller nå nya målgrupper. Vi är innovativa och hoppas att offentlig sektor med tiden kan ta efter.	☐	☐	☐	☐

20. LEADER är en metod för att utveckla ett samhälle utifrån lokala förutsättningar både på landsbygderna och i städerna. I varje område tar privat, ideell och offentlig sektor gemensamt fram en lokal utvecklingsstrategi.

Deltar din organisation i den lokala utvecklingen enligt Leader-metoden?

Markera endast ett svarsalternativ.

- 1 Nej → *Gå direkt till fråga 22.*
 2 Ja
 3 Vet inte → *Gå direkt till fråga 22.*

21. Ingår din organisation i styrelsen för detta lokala utvecklingsarbete, så kallat LAG (local action group)?

Markera endast ett svarsalternativ.

- 1 Nej
 2 Ja
 3 Vet inte

22. Samverkar din organisation på något annat sätt med näringslivet (bortsett från köp av varor eller tjänster)?

Markera endast ett svarsalternativ.

- 1 Nej → Gå direkt till fråga 24.
2 Ja

23. Om du svarat ja, beskriv gärna kort i vilken form ni samverkat

---

---

24. Har ni som är aktiva i organisationen funderat på att lägga ner eller låta organisationen vila?

Markera endast ett svarsalternativ.

- 1 Ja, vi har diskuterat frågan ett flertal gånger under de senaste 12 månaderna.
2 Ja, frågan har kommit upp någon enstaka gång under de senaste 12 månaderna.
3 Ja, men inte under de senaste 12 månaderna.
4 Nej → Gå vidare till fråga 26.

25. Vad har varit den främsta anledningen till att ni diskuterat att lägga ner eller låta organisationen vila?

Markera endast ett svarsalternativ.

- 1 Bristande ekonomi
2 Brist på lokaler
3 Bristande intresse eller tid bland medlemmar att engagera sig i organisationen
4 Brister i infrastruktur eller lokal service (t.ex. att det är svårt att ta sig till organisationen)
5 Brist på erkännande från politiker eller tjänstepersoner i offentlig sektor
6 För stor administrativ börda
7 Hot eller våld mot organisationen
8 Annan anledning

26. Vad anser du politiker eller tjänstepersoner i offentlig sektor skulle kunna göra för att främja organisationens verksamhet?

---

27. Om du med egna ord vill beskriva eller kommentera något i enkäten gör det på raderna nedan.

---

28. Vi som analyserar enkätsvaren ser inte hur en specifik organisation svarat om du inte ger oss lov att bryta anonymiteten för just din organisation. Därför undrar vi om vi får kontakta din organisation för att få höra mer om hur ni resonerar kring era svar i ett fördjupande samtal. Om du eller någon annan i din organisation kan tänka sig att delta i en sådan undersökning ber vi dig att lämna en kontaktuppgift (telefonnummer eller e-postadress).

Stort tack för att du svarade på enkäten!

Bilaga 5: Appendix på webben

Fler tabeller finns att ladda ner på vår hemsida, www.mucf.se.

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2018

ISSN 1651-2855 ISBN 978-91-88455-75-8

projektledare **Marit Gisselmann**

text **Marit Gisselmann**

omslag **Christián Serrano**

omslagsbild **Colourbox.com**

distribution **MUCF, Box 17801, 118 94 Stockholm**

webbplats **www.mucf.se**

e-post **info@mucf.se**

tfn **08-566 219 00**

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Vi tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets förutsättningar. Vi ger stöd till föreningsliv, kommuner och internationellt samarbete.

mucf | Myndigheten för ungdoms-
.se | och civilsamhällesfrågor